

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Selma Lagerlöf: Nils Holgerssons underbara resa.

LIKSOM I DEN enskildes så inträffa ju i folkens lif vårtider, nydaningstider. Under dessa blir det oftast en stark och rik diktarpersonlighet beskärmt att sjunga om allt det nya, underbara, som rör sig i folksjälen. Och så springer folksången fram.

Vår folksång vänta vi ännu på, men i stället ha vi fått ett prosaepos om vårt land, som intet annat land torde äga motstycke till — nämligen Selma Lagerlöfs "Nils Holgersson".

Det är några strofer ur en hyllningsdikt till "Vårt lands" författare af den unge finske skalden Procopé, som rinna en i sinnet, när man läser den boken:

"Då brusade en ton i rymden, buren af nyväckt morgonfläkt från strand till strand — — —"

Och alla dimmor brusto efter hand,
och alla sjöar fingo glittervägor,
och vaknadt stod ett sommarfagert land.
Och då — som svaret på miljoner frågor
ljöd skogens morgonhymn: Vårt land! Vårt land!

Vårt land! Ja, det blef vårt i samma stund
som siarn hänförd nämnde lystringsorden — — —"

Ty liksom Runeberg i viss mening gaf Suomis land åt det finska folket, så har Selma Lagerlöf gifvit de svenska barnen, den svenska ungdomen Sveriges land.

Inte ens den yppersta geografiundervisning, understödd af alla den moderna pedagogikens hjälpmedel, bygger nämligen upp en sådan bild af landet i barnens fantasi som den boken. Tänk bara på skildringen af Vättern och landet däromkring!

"Här såg landet ut, som om det skulle ha blifvit utformadt med största kärlek och omsorg. Åt det hållet syntes idel vackra berg, mjuka dalar och slingrande åar ända fram till den stora sjön Vättern, som låg isfri och skinande klar och lyste, som om den inte vore fylld med vatten, utan med blått ljus.

Det var just Vättern, som gjorde det så vackert att se mot norr, därför att det såg ut, som om ett blått skimmer hade stigit upp från sjön och bredt ut sig också öfver land. Lundar och höjder och taken och spirorna af Jönköpings stad, som skytmade fram på Vätterstranden, lågo omsvepta af ljust blått, som smekte ögat."

Och tänk på kapitlet om Det vandrande landet i senare delen! Man blir ju ett med dem alla, örter, träd och djur, som följa Nils Holgersson på hans vandring mot norr, hvilken ledes af ingen mindre än solen själf, som "rullade framåt vägen som ett stort, lysande huvud med hår af mångfärgade strålar och ett ansikte, som sken af munterhet och godhet".

Alla förstå, hvart solen vill föra dem — "upp till Lappland för att strida mot den stora förstenaren."

Småningom blifva emellertid en hel del af vandrarna betänksamt stående. "Det stora bokträdet stannade, rådjuret och hveteståndet klefvo fram vid vägkanten och likaledes björnbärsbuskarna, de stora gula smörbollarna, kastanjerna och rapphönorna."

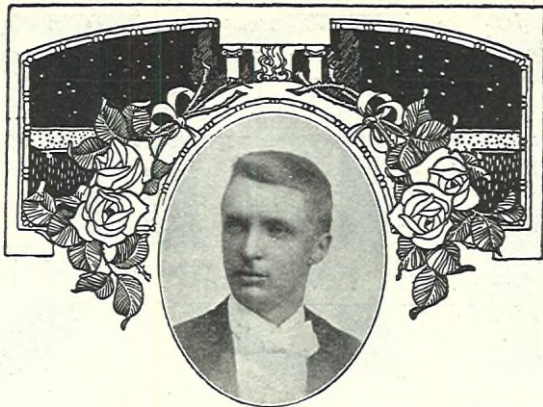
Det dröjde inte länge, innan äfven eken stannade. "Hon fruktar den stora förstenaren," sade en ung, ljus björk, som gick framåt så glad och käck, att det var en lust att se.

På samma sätt gick det slutligen med alla de andra vandringskamraterna, äppelträdet, körsbärsträdet, hafren, rågen, kornet och blåbärsriset, ja inte ens den modiga unga björken vågade trotsa den stora förstenaren — det våldiga trollet med kropp af is, hår af istappar och mantel af snö.

Det blef bara Nils Holgersson, som följde solen in i odjurets rike.

Hur många gånger under läsningen af denna

Ludvig

Fredrik Vetterlund:

Djupa blå.

I.

DET DJUPA blåa öfver skogens bryn
det enda är som döfvar dolda kval
och lockar med sin fjärran renhets syn.

En enslig landsväg genom trädens sal
går snörrät fram. Med gyllne glans på hyn
augustidagen lyser, hög men sval.

— — Det var ej mer. Men detta minne ger
så mycken smärta just, att nu jag ser
det bli till skönhets fjärran himlasyn.

II.

Jag sträcker mina armar ut mot dig
du gyllne djupa eftermiddagshalf
med all din rymd af sommar och af dröm!

Ditt tomma blå har varit hem för sagor
för mig, rätt ofta djupare än lifvets;
din glans gaf alltid högtid åt min själ,
helt visst en högtid, fylld af smärtsam längtan
ibland, mot något som jag icke visste,
som gjorde bröstet allt för fullt.

Jag ser:

du lyser mot min hembygds sommarhaf
så ljust, så fullt af västerrymdens toning,
och lyser strandens mörkgrönt gyllne granar
och står däröfver som ett mörkblått haf
att helt försjunka i och varda borta,
du gyllne, djupa eftermiddagshalf
med all din rymd af sommar och af dröm!

bok lägger man icke ned den, så gripen af rikedomerna på uppslag och idéer, att man måste högt fråga: Hur har hon kunnat?

Har man troget och hängifvet följt Selma Lagerlöf ända från Gösta Berlings saga, finner man emellertid genast en förklaringsgrund: ingen kan älska naturen mer än hon. Hur öm och varm ljuder ej hennes stämma, när hon i kapitlet Torkan i Gösta Berlings saga talar om de döda tingen!

"Om döda ting älska, om jord och vatten skilja vänner från fiender, ville jag gärna äga deras kärlek. Jag ville, att den gröna jorden ej kände mina steg som en tung börda. Jag ville, att hon gärna förläte, att hon för min skull såras med plog och harf, och att hon villigt öppnade sig för min döda kropp. Och jag ville, att vägen, hvars blanka spegel sönderläs af mina åror, hade samma tålmod med mig som en mor

har med ett ifrigt barn, då det klättrar upp i hennes knä utan att akta högtidsdräktens oskrynkade siden. Med den klara luften, som dallrar öfver de blå bergen, ville jag vara vän och med den blänkande solen och de vackra stjärnorna. Ty det synes mig ofta, som om de döda tingen skulle känna och lida med de lefvande. Ej är skrankan mellan dem och oss så stor, som människorna tro."

Men hvarken Selma Lagerlöfs kärlek till alla ting i naturen eller hennes snille räcker till att förklara ypperligheten i skildringarna. De hade aldrig blifvit, hvad de äro, om de ej föregåtts af ett grundligt, planmässigt studium af landet genom resor och genom sammanförande och ordnande af material från många olika håll. Här har kräfts ett intensivt arbete.

Och jag vet ej, om icke den varma tacksamhet och vördnad jag känner inför författarinnan, sedan jag läst boken i dess helhet, djupast bottnar i känslan af den etiska storhet som synes mig lägga i dagen just genom detta sitt ärliga, samvetsgranna arbete.

I ett bref till en norsk författarinna skref Selma Lagerlöf för några år sedan: "Det är en sak, som aldeles särskildt glad mig i ert föredrag, och det är detta, att ni tycker, att jag under dessa åren, som jag varit författare, har utfört ett flitigt, ansträngande arbete." Och hon tillägger: "Det gläder mig, därför att jag tycker det är karaktärens största prydnad att kunna arbeta." Mer än någon af Selma Lagerlöfs andra böcker lär Nils Holgersson en förstå, hvilket allvar det ligger bakom de orden. Och hvilken ödmjukhet — det är dock Gösta Berlings, En herrgårdssägens och Jerusalems författarinna, som yttrat dem!

Neka kan jag inte, att det i mitt tycke är med skildringarna af naturen, växterna och djuren hon nått längst i Nils Holgersson. Människorna gripa mig mindre i den boken. En och annan finns det ju, som man älskar att tänka tillbaka på och åter och åter läsa om — den gamla bondkvinnan och Åsa och lille Matts t. ex. Öfver alla dessa tre, den gamla ensamma bondkvinnan och de små ensamma barnen, hvilat den karaktärens enkelhet, kraft och allvar, som man lärt sig älska i flera af hennes diktarskapelser. Det är det bästa, sundaste i svensk karaktär och svenskt kynne, som träder oss tillmötes i Åsa, där hon står inför disponenten och ber honom, att hon måtte få begrafva lille Matts så, som hon vill det.

"Då lyfte disponenten blicken och såg Åsa gåspiga in i ögonen. Han måtte henne och vägde henne, som den måste kunna, som har många människor under sig. Han tänkte på att hon hade gått igenom det att mista hem och föräldrar och syskon, men hon stod där obruten ännu, och det skulle nog bli en präktig människa af henne. Men han blef rädd för att lägga ökad tyngd på den börda, som hon hade att bära, för det kunde ju hända, att det blefve det halmsträet, som knäckte henne. Han förstod, hvad det ville säga, att hon hade kommit för att tala med honom. Hon hade nog älskat den brodern mer än allt annat. Det gick inte an att möta en sådan kärlek med ett afslag. "Du får väl ha det, som du vill då," sade han därför.

Hur på ett helt annat sätt kära och förtroliga skola ej de svenska älfvarnas, fjällarnas och bygdernas namn blifva det unga släkte, som mött dem i Nils Holgerssons saga! Och huru stark skall ej deras längtan blifva att få se mer och mer af detta land. Kallt och främmande kan det ju ej vara att komma till någon vrå i det landet. Ty hvar de färdas fram, på Skånes vida slätter, på Ölands ensamma alffvar, i den sköna lustgården Södermanland, vid Siljans stränder och i de lappska fjällen, är sagan och sägnen före dem. En härlig diktargärning är det att öfver hela sitt land ha strött minnets fagraste blomster.

M. L. GAGNER.

Hvad är

Victoria?
kängan

Namnet "Victoria" i en damkänga är en borgen för bästa material och arbete intill minsta detalj.

Victoria kängor äro oklanderligt välsittande — och af förnäm elegans. Försäljes i finare skoaffärer öfverallt och tillverkas af

LUDVIG TRAUGOTT, STOCKHOLM.

Madonnabilden.

Berättelse af Ernst Lundquist.

DET VAR längesedan Ernst Lundquists fin-skurna penna framträdde med något noveitistiskt alster. Då han nu, som tillfälligt hvilat från sin flitiga verksamhet som folkare af modern främmande skönlitteratur, återtar sin diktargärning, vänder sig hans fantasi mot Italien, det land, som ligger hans hjärta så nära och från hvilket han förr hämtat motiv till sin diktning.

DÅ VINCENZO SERRA afled i Rom i början af åttioalet, blef han med stor högtidlighet begravd på statens bekostnad, kung Umberto sände en praktfull krans till hans kista, och drottning Margherita skickade ett egenhändigt skrivet kondoleansbrev till hans efterlevande dotter. Den aflidne hade två gånger varit det förenade Italiens finansminister och som sådan åstadkommit det underverket att statskassan kunnat uppvisa ett litet överskott; det var mera detta, som gjort hans namn berömdt, än det oerhörda arbete han nedlagt på sin svåra uppgift eller de verkligt genialiska idéer, som myllrat bakom hans höga, bleka panna och hvilkas omsättande i handling för landets nytta kommit hans resliga gestalt att böjas i förtid och hans lifstråd att brista af för stark spänning. Till och med de liberala tidningarna, som bekämpat honom allra skoningslösast, erkände i sina nekrologer, att han varit typen för en man af heder.

Det visade sig bland annat däri, att han, som handskats med miljoner, endast lämnade en blygsam liten förmögenhet efter sig, och den var till största delen hopspard af hans anspråklösa årslöner som professor i nationalekonomi vid Roms universitet. Aldrig, ej ens under sin ministertid, hade han fört något kostsamare lif eller ens haft någon tanke på att representera; det omöjliggjordes dessutom af, att han var änklings sedan många år tillbaka och att hans enkla hem förestods af dottern, den puckelryggiga, halft folkskygga signorina Vittoria — hon bar detta namn efter det nya Italiens förste konung, som stått fadder åt henne. Under hela den tid Vincenzo Serra lefvat i Rom, hade han bott i en tarflig lägenhet på fyra rum fem trappor upp i ett hus vid via del Tritone, hvilket inspirerade en utländsk diplomat till den kvickheten: "*Monsieur le ministre loge au premier en descendant du ciel.*" Där dog han också midt under en ministerkris, just som han stod i begrepp att öfvertaga finansportföljen för tredje gången.

I några veckor talades det mycket om honom i landet. En tidning föreslog, att man skulle resa hans staty i Rom, men däraf blef ingenting, man hade inga pengar till sådana improduktiva ändamål just då, och sedan föll hela tanken i glömska. Däremot blef en gata uppkallad efter honom i Riverolo, den lilla piemontesiska stad, där han var född.

Man kunde icke säga, att hans dotter också blef glömd, ty hon hade aldrig funnits till i det romerska medvetandet. Det var endast få, som visste af, att Vincenzo Serra hade en dotter, som vid faderns död redan var öfver trettio år. Hon bodde emellertid kvar i den lilla våningen vid via del Tritone, där allt var sig fullkomligt likt som i faderns lifstid: icke en möbel, icke en bok, icke ett papper hade ändrat plats, sedan han gick bort. Hon till-

bragte sin mesta tid med att sitta uppkruken i den stora korgstolen bredvid hans arbetsbord, där hon alltid suttit, tyst som en liten råtta, med sitt handarbete, medan han skref. Där läste hon nu i hans böcker, som hon dock ej förstod mycket af, höll långa, stumma dialoger med den lilla gipsbysten af honom, som stod på en väggkonsol, eller slöt ögonen och drömde om gamla dagar framledda i hans skugga, nästan i hans kroppsvärme, eller om framtiden, helst om den stora dagen, då hennes besparingar skulle uppgå till en så stor summa, att hon för den kunde låta resa en bronsbyst af fadern — inte en staty, ty det kunde hon aldrig få råd med, och icke i Rom, ty det voro de otacksamma romarne ej värda, utan i Riverolo på det lilla torget framför huset, där han först skådat dagens ljus. Hon hade aldrig varit i Riverolo, men hon tyckte sig känna till hvarje gata, hvarje liten vrå där, så ofta hade fadern talat om sin barndoms stad — hon kände till terrassen framför kyrkan San Maurizio, där han suttit på muren framför den praktfulla utsikten och med ögon, andedräkt och alla sinnen först insupit kärleken till sitt härliga land; hon kände till det gamla utrymda klostret, där han gått i folkskola, gränden, där han spelat boccia med sina kamrater... Å, hon skulle se den staden en gång, den underbara dag, då täckelset föll från de ädla bronsdragen, och då skulle hon ej vara skygg att visa sig för tusentals människor, så puckelryggig hon var... och visserligen var hon nästan dvärginna, men *den* dagen skulle hon växa och bära sitt hufvud så rakt och stolt som någon kvinna i hela Italien.

Men ännu hade hon icke råd att realisera sin dröm.

Och så inträffade något, som gaf hela hennes lif en ny riktning och gjorde slut på alla drömmar.

Det var en andra november, de dödas dag, och hon hade alltsedan morgonen varit ute på kyrkogården hos sin far. Det var så vackert ute på Campo Verano i dag; grafkapellen och marmormonumentet skimrade som snö under den hvita hösthimlen och i det hvita solskenet; statyerna vadade, drucknade i blommor, ett haf af rosor och chrysantemum, som börjat svalla in genom portarna redan tidigt i morse. Från de rikas grafkapell, där mässor höllos hela dagen, strömmade rökelseskyar och ett starkt sken af vaxljus, och äfven på de fattigas grafvar brunno lyktor eller ljus, ibland endast ett vaxljus, nedstuckt i jorden. Det hela var som en rosenbädd, gnistrande af tusen lysmaskar. Vittoria hade *sin* graf litet aflägsat, i de nyare kvarteren; det var visserligen meningen, att där skulle resas ett monument på statens bekostnad, men ännu så länge täcktes den endast af en liggande marmorhäll, prydd med en stor glasförsedd fotografi af Vincenzo Serra.

Vittoria utbytte den vissnade kransen mot den friska, som hon fört med sig, och tände vaxljusen i stakarna, som stodo vid hällens öfre kant, inbäddade i buxbom och rosor: de brunno så stilla och vackert, ty det fanns icke en vindfläkt i luften. För Vittoria var det ingen religiös mening med dessa vaxljus, ty hon var ingen troende katolik, hon var närmast spencerian liksom fadern varit; men han hade alltid tyckt så mycket om ljus och blommor, och därför skulle han i dag ha riktigt många. Hon satte sig på marmorskifvans kant, betraktade porträttet och talade halfhögt med det; man kunde nästan tro, att hon bad. De tusentals människor, som fyllde kyrkogården och som redan börjat intaga sin medförda frukost på grafvarna, störde henne icke; hon

var van att lefva sitt inåtvända lif för sig själf, nästan oberörd af allt, som försiggick omkring henne. Då det led fram på dagen, tog äfven hon upp litet kallmat, som hon fört med sig i ett papper, och åt med frånvarande min. På den grafplats, som låg vid sidan om hennes, gick det muntert till; där intog en talrik familj sin frukost under flitigt pokulerande och högljudt prat; det var visst inflyttade napolitanare, det hördes på brytningen.

Efter frukosten blef det stilla en stund, medan man smälte maten, men så kom vinflascon fram igen, och rätt som det var hörde Vittoria familjefadern sjunga med tjock och falsk tenor:

"Hvem vet, om i andra världen vi se hvarandra?
Hvem vet, om i andra världen det finns osterior?"

Och hustrun och de halfvuxna barnen stämde in.

Men Vittoria kände ingen plåga; som född piemontesiska var hon van att kallt förakta och göra sig döf för syditalienarnes vanartiga stim.

Då det skymde på och vaxljusen brunnit ned, bröt hon upp, ty hon ville komma tidigt från kyrkogården, innan folklivet i de omgifvande ruskiga kvarteren blef alltför brokigt. Hon böjde sig ned öfver porträttet, kysste det och följde därefter med strömmen mot utgången. Det var en trolsk stämning: ett blått mörker, hvasst genomskuret af de dallrande ljuslågorna, som strålade öfverallt i detta skulpturmuseum i fria luften. Utanför porten tog hon en åkardroska för att fara hem. Hela planen utanför Campo Verano och alla vägar voro belamrade med väntande eller ankommande åkdon, och trottoarerna voro fullpackade med människor, S. Lorenzokvarterets proletärer, som ville åse hemfärden från kyrkogården och möjligen snappa till sig en eller annan slant.

Vittorias färd gick långsamt i början, men snart blef det litet friare utrymme på gatan, och hästen föll in i raskt traf. Stoj och sorl rådde öfverallt. Plötsligt skar ett gällt skrik genom larmet, vagnen vek sig åt sidan, som om den gått öfver något mjukt, och tvärstannade sedan, hejdad af beskäftiga armar.

Under det infernaliska skrån, som omgaf henne, förstod Vittoria knappt hvad som händt, förr än ursinniga megäror sträckte hotande knytnävar emot henne och visade på en liten sanslös, blodig gosse, som en polis Konstapel höll på sina armar tätt bredvid vagnen. Hennes droska hade kört öfver ett barn!

Folkmassan lugnade sig genast, då Vittoria förklarade, att hon skulle ta den skadade gossen med sig till sitt hem och skaffa honom nödig vård där. Men hon behöfde någonting att svepa in honom i, så att han ej blodade ned vagnen. En kvinna var genast beredd att sälja sin gamla trasiga sjal för tio lire, och inlindad i den och med Vittorias näsduk knuten om sitt blödande hufvud, lyftes gossen upp i vagnen bredvid henne. Hon gaf polis Konstapeln sin adress, så att den lilles anhöriga kunde veta, hvar de skulle söka honom, och så fick droskan åter sätta sig i rörelse, följd af folkmassans hurrarop, ty vid åsynen af pengarna hade stämningen slagit om.

Efteråt kom Vittoria att tänka på, att det kanske varit klokare att föra barnet till ett sjukhus, men hon var nu en sådan opraktisk varelse och ovan att reda sig i hvardagslivets trångmål. Lyckligtvis bodde det en fältskär i samma hus som hon, och han blef genast tillkallad och bar gossen uppför de fem traporna.

(Forts.)

Sveriges på en gång elegantaste och mest användbara modejournal för hemmen.

Iduns Modellkatalog

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerat omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Oumbärlig för alla sömmerskor och alla hem. Nu är tid att prenumerera.

Det hvita templet. III

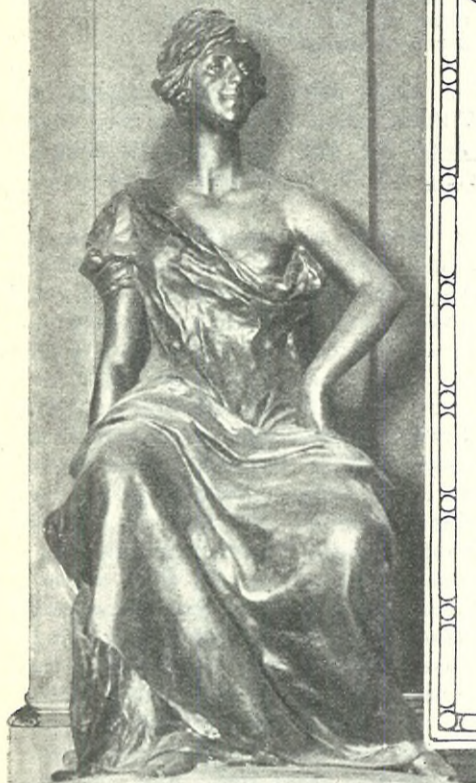
Från K. Dramatiska Teaterns invigning.

I LÖRDAGS föllo de sista skymmande ställningarna från fasaden, och de hvita teatermurarne visade för första gången sin verkliga arkitektur i den härliga ekebergsmarmorn. På socklarne utanför kolonnaden drömde Poesien och deklamerade Dramatiken i de guldglänsande Börjesonska skulpturgrupperna, nyss ditställda af seniga arbetarhänder, då vi, pressens män, frampå förmiddagen strömmade in i vestibulen.

Det ligger en viss charme i att för första gången inträda i en sedan några timmar färdigvorden byggnad, som skall bli ett hem för den stora dramatiska konsten. Ännu ha hvarken publik eller kritik suttit i salongen och lyssnat till dikten på scenen, ännu är foajéns marmor skinande, som då den bändes lös ur brottet i något af Hellas' berg, och ännu är teaterluften, denna kvalmiga och berusande atmosfär, oberörd af intrigens osynliga, men giftiga mikrober.

I vestibulen, som uppbäres af präktiga porfyrypelare, fångas ögat genast af fondväggens stora målning, "Landskap med parkmotiv", af Oscar Björck. För våra läsare är den icke alldeles obekant, ty en detalj af duken, tagen då konstnären höll på med densamma, fanns afbildad i Idun nr 3 för i år.

"Tragedien" och "Komedien", två bronsstatyer af respektive Theodor Lundberg och Gusten Lindberg fullborda här den

Komedien

konstnärliga utsmyckningen.

Vi vika af till vänster, skynda upp för ett par halptrappor och befinna oss i parkettkorridoren, där en Molièrebyst kommer oss att tänka på den scenkonstens tradition, som vi sakna.

Här är publikens foajé, härlig i sin grekiska marmor — hvit med svarta strimmor — och dekorativa bronsbeslag, som bilda rundt om löpande friser.

Friherre Cederströms tafla, "Gustaf III på scenen", dekorerar ena långväggen, medan de båda kortväggarnas loggior ha fått lyckade prydnader, bestående af landskap af Alfr. Bergström och G. Kallstenius. Af dessa tar den förres tafla priset genom motivets älskvärdhet

Bilder från den nyinvigda K. Dramatiska teatern. 1. Komedien; staty i brons af Gusten Lindberg i teaterns vestibul. 2. Tragedien; staty i brons af Theodor Lundberg

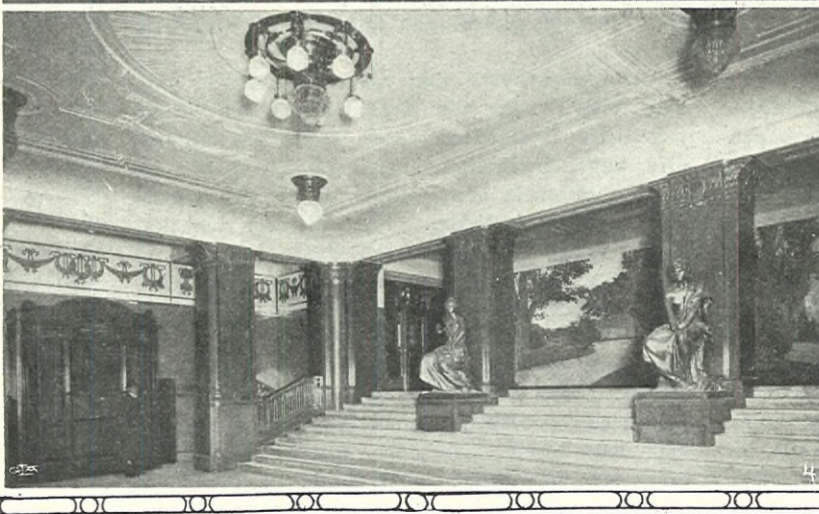

Tragedien

och färgbehandlings must och lif. För öfrigt är foajén ett panteon för våra scenartister, i det den prydes af en hel del marmorbyster af forna tiders bemärkta svenska skådespelare och skådespelerskor, modellerade af Sigrid Blomberg, Ruth Milles, Alice Nordin, C. J. Eldh m. fl.

Takets stora effekt är plafonden, "Ett dramas tillkomst", och har Carl Larsson till upphofsman. I taflans ena kant står författaren, som vid hastigt påseende erinrar om Björnson — men borde ha liknat Strindberg — och slungar sin idé ut i rymden, där den mötes af kritiken med sänkt svärd och höjd lagerkrans. Menar den illfun-

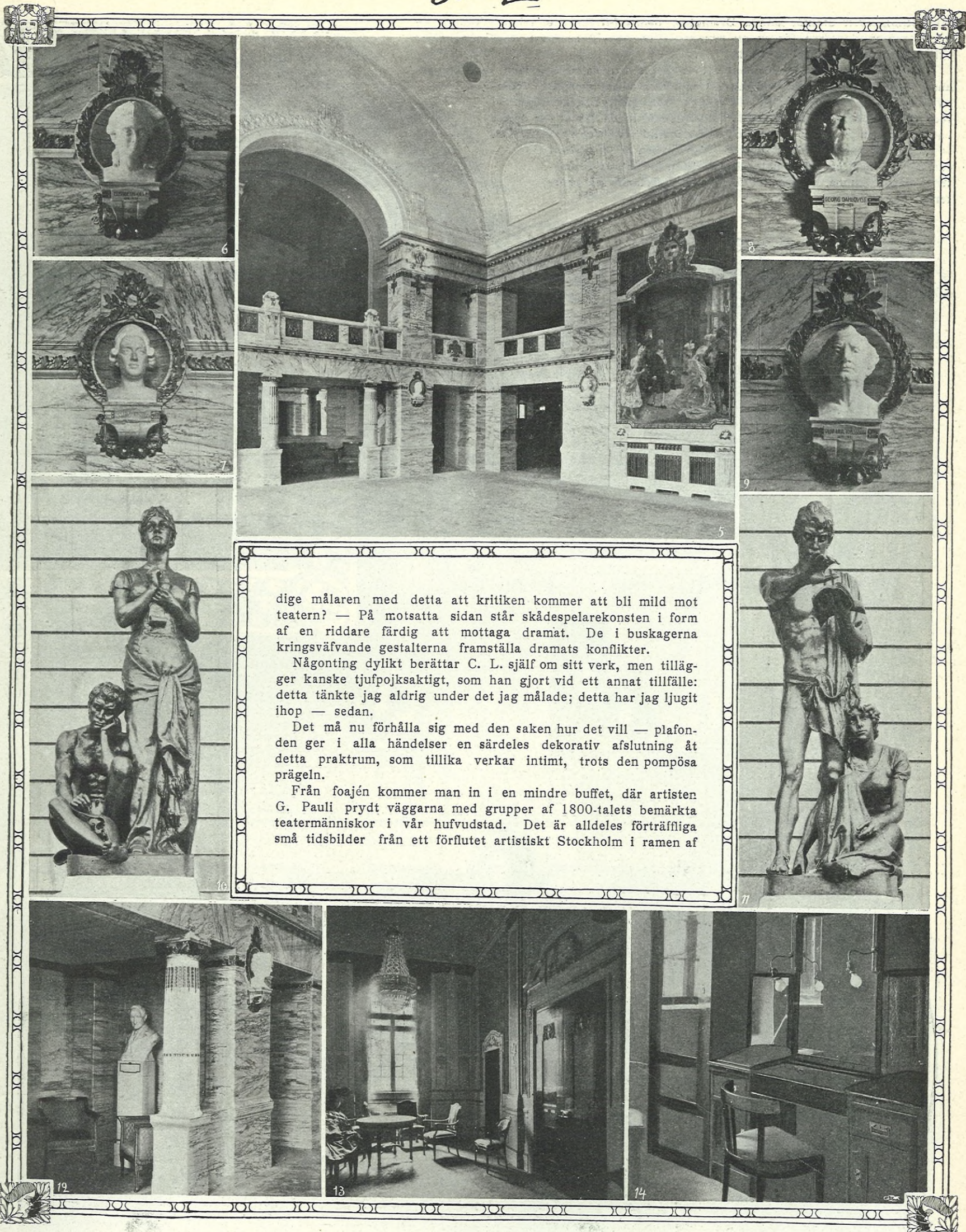
därsammastädes. 3. Loggian framför hufvudingången med pelarreliefer af Carl Milles. 4. Vestibulen med Oscar Björks fondmålning. A. Blomberg, foto.

Skönhet är makt.

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

Parfumeri Louise,
— Stockholm. —

dige målaren med detta att kritiken kommer att bli mild mot teatern? — På motsatta sidan står skådespelarekonsten i form af en riddare färdig att mottaga dramat. De i buskagerna kringsväfvande gestalterna framställa dramats konflikter.

Någonting dylikt berättar C. L. själf om sitt verk, men tillägger kanske tjuvpojksaktigt, som han gjort vid ett annat tillfälle: detta tänkte jag aldrig under det jag målade; detta har jag ljugit ihop — sedan.

Det må nu förhålla sig med den saken hur det vill — plafonden ger i alla händelser en särdeles dekorativ afslutning åt detta praktrum, som tillika verkar intimt, trots den pompösa prägel.

Från foajén kommer man in i en mindre buffet, där artisen G. Pauli prydt väggarna med grupper af 1800-talets bemärkta teatermänniskor i vår hufvudstad. Det är alldeles förträffliga små tidsbilder från ett förflutet artistiskt Stockholm i ramen af

BILDER FRÅN DEN NYINVIGDA K. DRAMATISKA TEATERN. 5. PARTI AF STORA FOAJÉN. 6—9. BYSTER I FOAJÉN AF C. J. ELDH, RUTH MILLES OCH SIGRID BLOMBERG, FRAMSTÄLLANDE ELISABET OLIN, CARL STENBERG, GEORG DAHLQVIST OCH O. U. TORSSLOW. 10 O. 11. POESIEN OCH DRAMATIKEN, GRUPPER I BRONS FRAMFÖR HUFVUDENTRÉN AF JOHN BÖRJESON. 12. ALKOV I FOAJÉN MED KNUT ALMLÖFS BYST AF ALICE NORDIN. 13. DEN KUNGLIGA FOAJÉN. 14. EN AF KLÄDLOGERNA. A. BLOMBERG, FOTO.

LUZERN

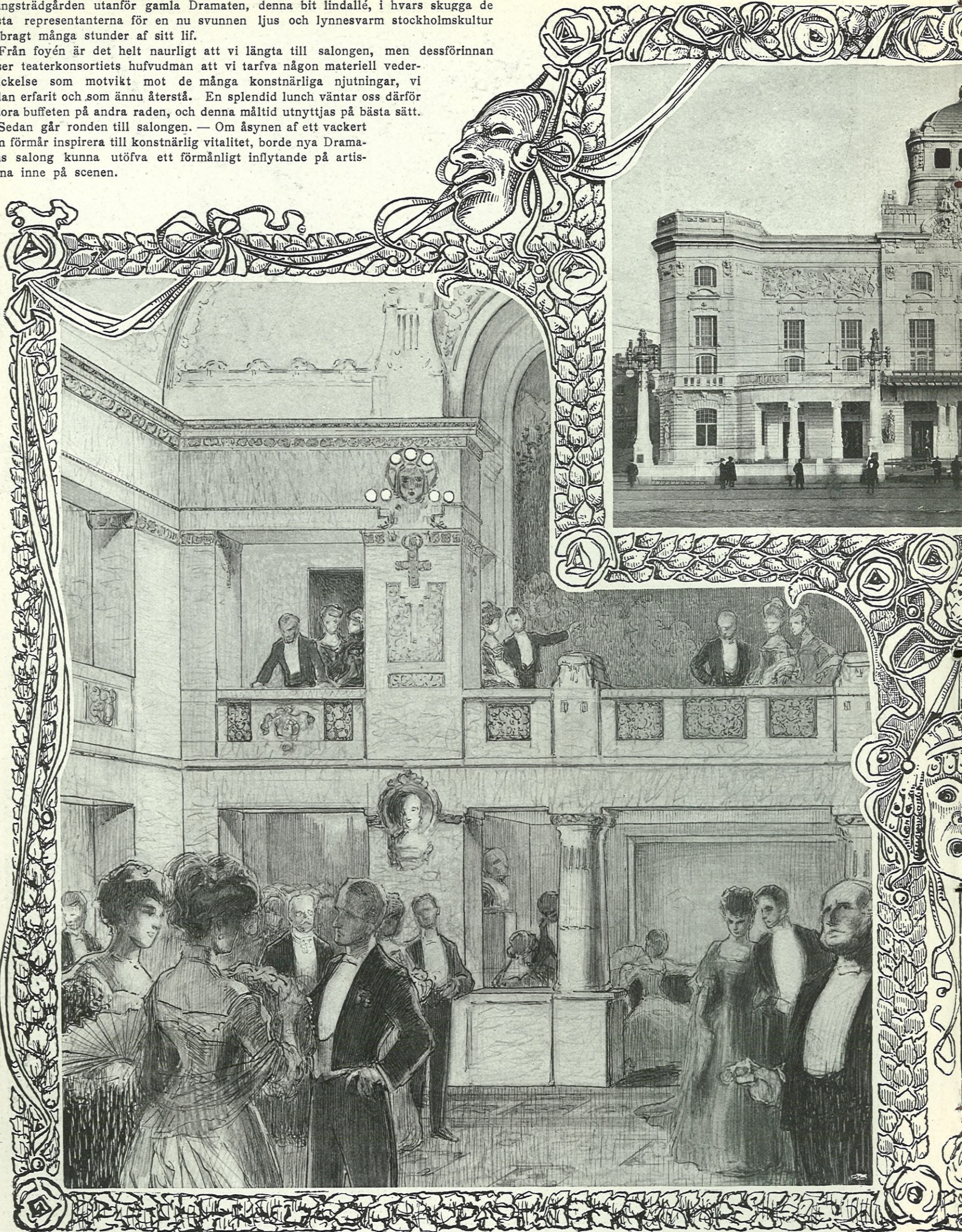
o Förmäm vistelseort under sommaren. o
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: "National".

Kungsträdgården utanför gamla Dramaten, denna bit lindallé, i hvars skugga de flesta representanterna för en nu svunnen ljus och lynnesvarm stockholmskultur tillbragt många stunder af sitt lif.

Från foyén är det helt naturligt att vi längta till salongen, men dessförinnan anser teaterkonsortiets hufvudman att vi tarfvä någon materiell vederkvickelse som motvikt mot de många konstnärliga njutningar, vi redan erfarit och som ännu återstå. En splendid lunch väntar oss därför i stora buffeten på andra raden, och denna måltid utnyttjas på bästa sätt.

Sedan går ronden till salongen. — Om åsynen af ett vackert rum förmår inspirera till konstnärlig vitalitet, borde nya Dramatens salong kunna utöfva ett förmånligt inflytande på artisterna inne på scenen.

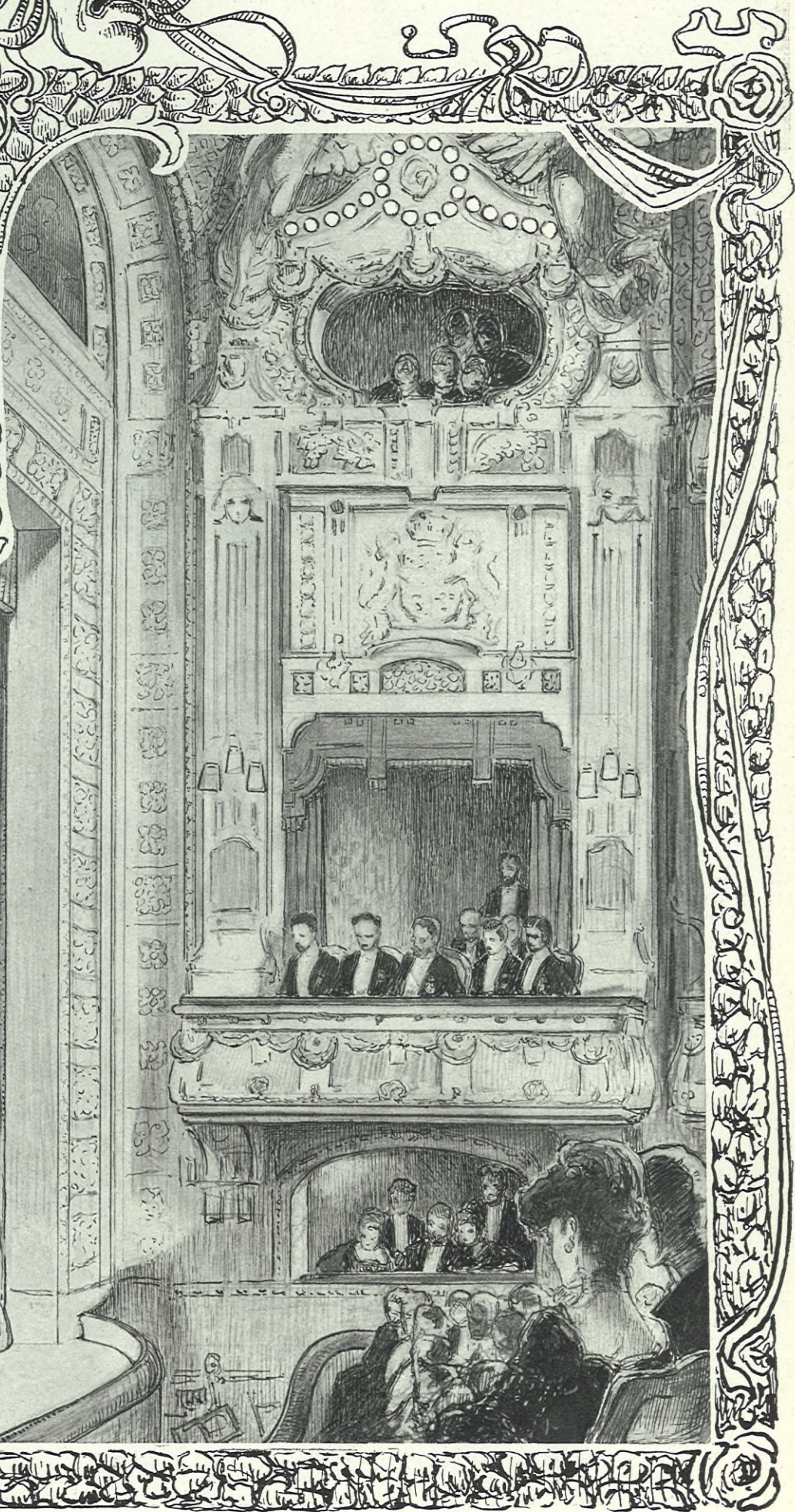
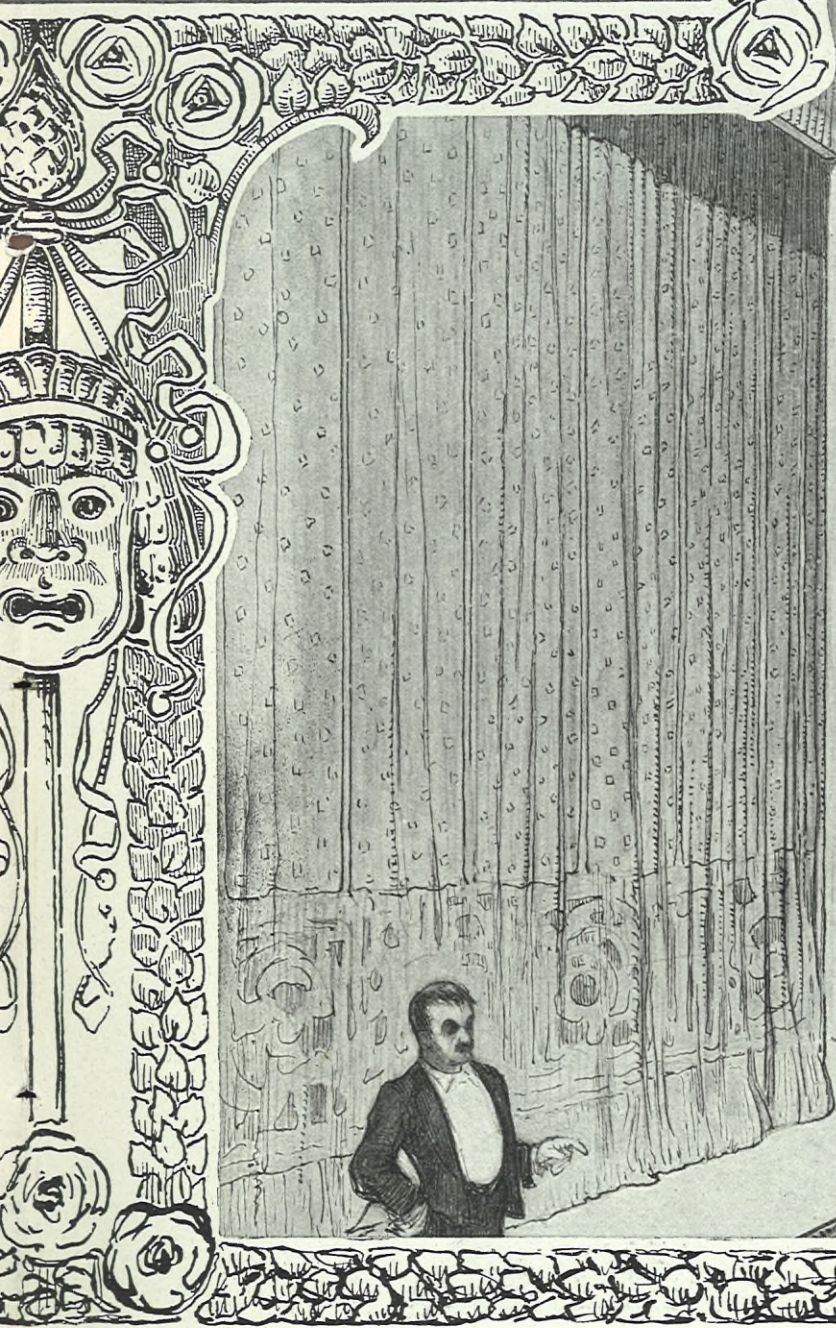
1. KUNGL. DRAMATISKA TEATERN I STOCKHOLM. (ARKITEKT FREDRIK LILLJEKVIST.) FASADEN ÅT NYBROPLANEN. A. BLOMBERG FOTO. 2. LOGEN KONUNGEN OCH PRINSARNE. PENN

luz

Detta salongshus, för att begagna den rätta arkitekturtermen, är nämligen såväl till sina proportioner som till radernas form, väggarnas och stolarnes färger, prosceniets hvälfnings och takets dekorativa anordning den vackraste teatersalong i Norden. Professor Julius Kronbergs plafond: de nio sänggudinnorna kring Apollo på Pegasos verkar alltigenom graciös och lyrisk och står vackert i färgen mot belysningen och det omgivande guld. Vi hänvisa för öfrigt våra läsare till vårt nummer 2 för i år, hvarest den ståtliga kompositionen finnes återgifven.

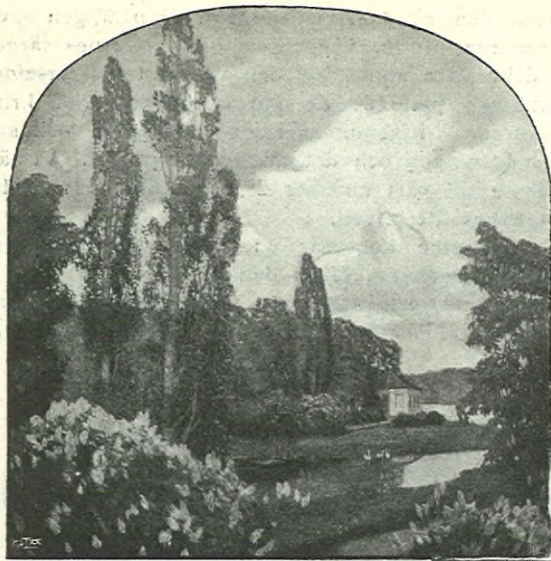
Ofvan prosceniet har samme konstnär en annan dekorativ målning: Eros och parterna, äfven den af utmärkt verkan.

Den rika hvita ornamentiken, som lifvar själva prosceniet i form af masker, genier o. s. v. och ofvan

2. I STORA FOAJÉN PÅ INVIGNINGSKVÄLLEN. 3. FRÅN SALONGEN INVIGNINGSKVÄLLEN. AUGUST LINDBERG UPPLÄSER PROLOGEN. I KUNGLIGA
 ANTECKNING OCH INRAMNING AF EDV. BERGGREN.

ALFRED BERGSTRÖM: LANDSKAP I STORA FOAJÉN.

Vid nedgåendet till vestibulen passera vi en luftigt och läckert utförd målning af artisten Robert Thegerström, ett landskap med dansande genier, som fått sin plats i en af trappuppgångarna.

Då vi åter befinna oss utanför "det hvita templet", har solen trädt fram ur februari-skyarna och belyser fasadens marmor, Christian Erikssons liffulla friser samt de gyllene statyerna på sina socklar, medan allt mera tätande människoskaror samla sig i åskådan på planen utanför och beundra vår dramatiska konstns nya hem.

*

GOTTFRID KALLSTENIUS: LANDSKAP I STORA FOAJÉN.

tredje raden öfvergår i ett vackert bladverk, har till upphofsman bildhuggaren G. F. Norling, hvilken äfven utfört det mesta af den öfriga ornamentiken i byggnadens inre.

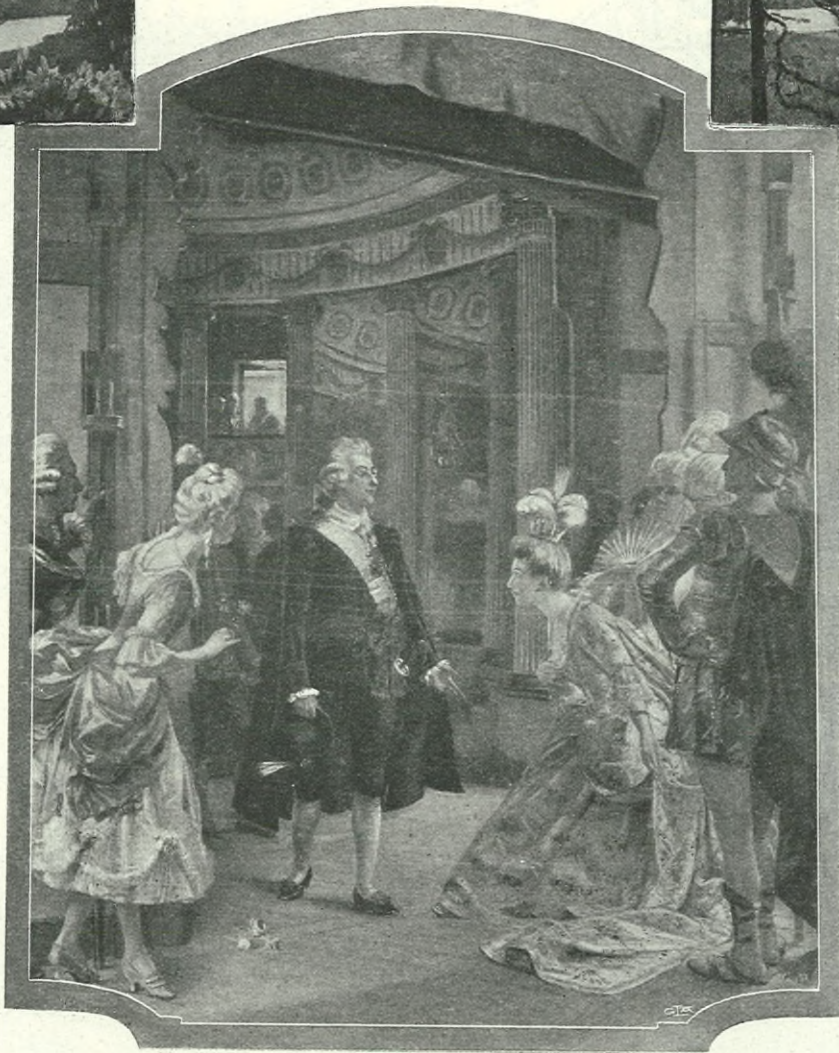
Från salongen begifva oss in på scenen, där förberedelserna till invigningsföreställningen pågå med all kraft. Alla teaterteknikens senaste uppfinningar äro här tillämpade från källrarne och upp till vinden.

Falluckorna manövreras ljudlöst medels elektricitet — vi få själva afpröfva dem i deras olika funktioner och finna att färden till underjorden numera är ett lekverk — för belysningen är på det yppersta sörjdt, regissören till favör, och i dekorationsmagasinet, där hela världen ligger hoprullad och lagrad på stora järnkrokar, transporteras vi på en ofantlig elektrisk hiss genom hela huset och kunna lägga beslag på hvilken världsdal vi vilja.

Men huru ha artisterna det? frågar ni. Har man varit lika njugg mot dem, som mot operans solistpersonal i fråga om klädloger?

Nej, tvärtom. — Utan att förfoga öfver några salonger kunna de glädja sig åt hemtrefliga och tidsenliga små rum, i hvilka de byta ut sitt egna jag mot diktens gestalter.

Sedan vi kastat ännu en blick på scenen, där Storkyrkans röda tegelpelare just hissas ned från höjden, gå vi tillbaka ut i korridorerna, bese kungliga logen och den bakom densamma befintliga foajén bestående af ett sällskapsrum samt ett mindre rum för drottningen. Denna foajé lär framdeles komma att prydas med målningar af prins Eugén.

GUSTAF CEDERSTRÖM: VÄGGMÅLNING I STORA FOAJÉN. GUSTAF III BESÖKER SCENEN.

Det var ej samma lysande yttre, som en gång i tiden bländade stockholmarna, då byggnadsställningarne föllo från Anders Lindbergs skapelse vid Kungsträdgården. Denna dramatiska scen var helt enkel för våra begrepp, men ej dess mindre hälsades också den med förtjusning, byggd som den var af en fattig konstentusiast.

Hvad gamla Dramaten utträttat för Stockholms teaterlif är här ej platsen att orda om. Vår publik känner väl nämnda institutions både lysande och dunkla anor, vet att det bästa af 1800-talets svenska scenkonst haft sin blomstring på dessa nu snart uppbrutna tiljor.

I dag knyts alla kulturvänners förhoppningar kring det nya konsttemplet på Nybroplanen.

Egentligen saknar vår skeptiska tid, uppfylld af så mycken dålig anda, karaktärslöshet, sinnesköld och ytlighet, den rätta luften, i hvilken förhoppningar af ideell natur kunna spira och växa. Och scenkonstens vårdare och utöfvare äro naturligtvis också barn af sin tid — ha alla dess lyten i blodet.

Men ej desto mindre vilja vi, inför anblicken af den hvita konsthallen, drömma om en ljus framtid för vår dramatik.

Vi vilja gärna tro, att den klassiska dikten, som innesluter allt det grundväsentliga i människosjälen, som i förstörd och förtätad form afspeglar hela vårt jag med dess klaviatur af onjt och godt, svagt och starkt, bittert och ljuft och som på samma gång låter oss ana idealets fjällspetsar bakom töcknen — att den diktarten skall bli hvardagsgäst i det nya konsttemplet.

Vi önska vidare se vår egen unga dramatik skjuta stark växt därinne, skänkande

ROBERT THEGERSTRÖM: LANDSKAP MED DANSANDE GENIER I I: A RADENS TRAPPUPPGÅNG. A. BLOMBERG FOTO.

sättas, men vi vilja i det längsta tro att dessa oväder blifva af snart öfvergående natur.

En dansk författare skref nyligen om den nordiska scenkonsten att "hittills har Danmark gått i spetsen som den dramatiska kulturens bärare i Norden. Nu ser det emellertid ut, som om Sverige skulle bli föregångslandet." Detta är stort tänkt om oss af ett grannfolk med sådan dramatisk konst som den danska. Men genom hängifvet arbete på alla händer skall måttet förvisso bli fyllt.

oss vår grella brytningstid i konstnärlig afgjutning.

Men det ej minst eftersträfvansvärda är en artiststab helt besjälad af sitt kall — och på befintligheten af en sådan önska vi också tro.

Teaterfolket rår på det hela taget ej för, att det göres till föremål för en dyrkan, som ej står i rätt förhållande till deras betydelse. Denna dyrkan har emellertid i många fall kommit dem att glömma, att fastän deras yrke ofta bekläder dem med den kungliga purpurn, äro de dock endast *ijänare* i idéernas tjänst.

Det är deras oafvisliga skyldighet att underordna sig diktverket och icke spela med syfte att vinna bifall åt sig själfva, icke framhäfva skådespelarjaget, utan skaldens gåfva af olikartade själsrörelser, af mänskliggjord dikt. De skola med ett ord uppgå i sitt kall, men ej forma det till en sockel under sin egen storhet.

I detta sammanhang är det jämväl naturligt att hoppas på en målmedveten och för konsten entusiastisk ledning af det hela, så att vi för en gångs skull måtte undgå det sorglustiga skådespel af kotte-rianda och favoritsystem, som eljes synes vara oundvikligt vid statsteaterne.

Att moln äfven här komma att förmörka de goda initiativen och bistra vinddrag pressa konstens alttarflamma mot marken måste förut-

Och med denna förhoppning önska vi vårt lands nya dramatiska scen lycka i sina konstnärliga sträfvan.

Skådespelshusets invigning på tisdagen försiggick efter de på förhand fastställda formerna. August Strindbergs "Mäster Olof", versupplagan, tjänstgjorde som invigningsstycke, till hvilket Tor Aulin skrifvit musik.

Publiken bestod af idel inbjudna. Vårt konungahus representerades af konungen och prinsarne och salongen hade för öfrigt att uppvisa både litterat och illitterat folk. Det festliga rummet i sin högtidsbelysning samt den högtidsklädda publiken verkade ståtligt nog, ehuru de myckna sorgdräkterna lade en viss sordin öfver det hela.

Tor Hedbergs djuptänkta och formsköna prolog, framsagd af August Lindberg, hr Hugo Alfvéns festspel och Strindbergs starka ungdomsdrama skänkte emellertid af-tonen nödig pondus. —

Som vårt utrymme för dagen förbjuder oss att ingå i detaljer om denna märkesafton i vår teaterhistoria, skola vi återkomma till ett närmare omnämnande häraf i vårt nästa nummer.

I midten: Carl Larssons plafondmålning i Stora Fojén, "Ett dramas skapelse". I de fyra hörnen: Georg Paulis väggmålningar i Stora Fojéns Buffet, framställande scener från Kungsträdgården med porträtt af 1800-talets bemärkta Dramatiska artister. 1840-talet: från vänster till höger: Lars Hjortsberg, Sara Torsslow, Emilie Högqvist. 1850-talet: O. U. Torsslow, Georg Dahlqvist, Zelma Hedin, Nils Vilhelm Almlöf och Fanny Vesterdahl. 1860-talet: Edvard Schwartz, hr och fru Kinmansson, Elise Hwasser, Axel Elmlund, Edvard Stjernström och Pierre Deland. 1870-talet: Ellen Hartman, Olga Björkegren, Victor Hartman, August Lindberg, Knut och Betty Almlöf, Gustaf Fredriksson, Svante Hedin och Gurli Åberg.

A. Blomberg foto.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta

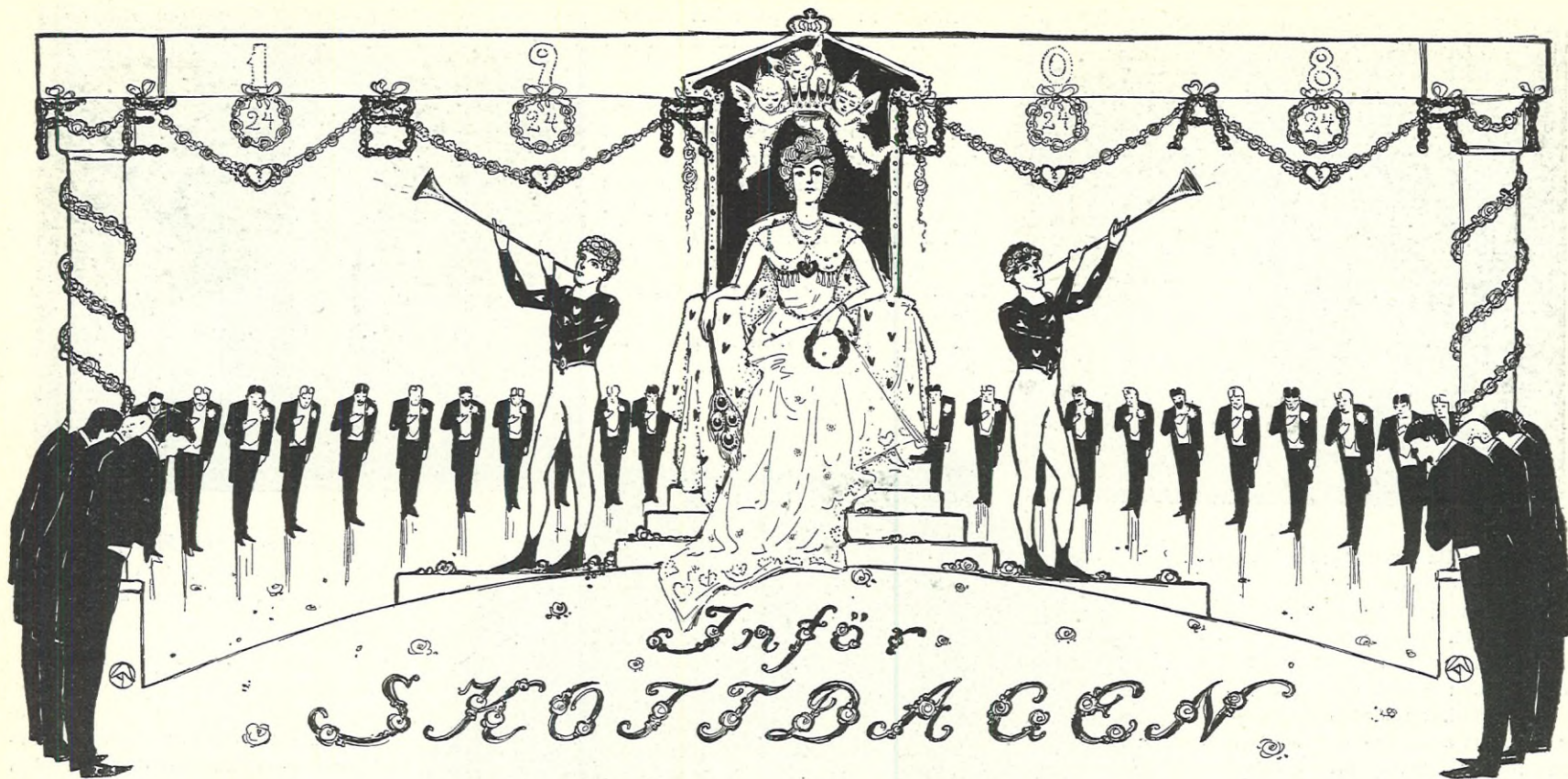
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölsmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

I BÖRJAN af innevarande månad utsände vi vissa om att något borde göras till vägledning för alla inför skottdagsproblemet tvekan hos kvinnohjärtan, till ett antal unga och ogifta kvinnliga krafter på konstens skilda områden följande frågoformulär:

Öfvertygade om, att allmänheten under den betydelsefulla skottmånaden med lifligare intresse än annars följer Edert görande och låtande, tillåta vi oss att å samma allmänhets vägnar anhålla, det Ni förtroendefullt ville för oss yppa hvad Ni tvifvelsutän redan gjort upp med Edert samvete:

huruvida Ni ämnar begagna Eder af det privilegium, som traditionen tilldelar kvinnorna under skottåret, närmast på skottdagen, och *i så fall*:

huru det manliga ideal ter sig, som nu snarligen kan vänta att lyckliggöras genom Edert kraftiga initiativ.

Här nedan publicera vi de inkomna svaren. De visa alla på något undantag när en betänklig och otacksam underskattning af skottdagsprivilegiet. Man tycker sig höra, hur hädanefter, när det blir fråga om kvinnans rättighet att fria, det kommer att heta: Ja, när ni inte vill begagna er af *skottdagen* så — — alldeles som man säger: ja, när ni inte vill begagna er af er *kommunala* rösträtt så — — Här äro de emellertid!

Fröken *Inga Berentz*, den intagande sångerskan, skrifver helt melankoliskt:

Jag vägrar af strategiska skäl bestämdt att uppge, åt hvilket håll jag tänker rikta mina ansträngningar. Men jag kan försäkra, att jag ämnar göra mitt bästa af min sista chance.

Inga Berentz.

Fröken *Rosa Fitinghoff*, dotter till författarinnan *Laura Fitinghoff* och själf ej obekant på det vittra området, förenar med sin ungdom en välgörande gammaldags blygsamhet. Hon skrifver:

Hvad Eder fråga angår: om jag ämnar begagna mig af skottårets privilegium, kan jag endast säga: att jag är för lite barn af min tid för att ens under skottdagen kunna taga ett sådant steg, hvilket jag anser endast tillkomma *mannen*, likaväl nu som för sekler tillbaka. Att den sällsynta skottdagen därvidlag skulle gifva något privilegium, förefaller mig ungefär som man under leken "fria på narri" skulle afgöra sitt lufs viktigaste och allvarligaste steg.

Som svar åter på Eder fråga: huru mitt manliga ideal ter sig, vill jag säga att det förefaller mig vanskligt att i förklara färger måla ett sådant. Därför kan jag endast omtala, att någonting i denna vägen föresväfvat mig såsom de egenskaper den man bör äga, med hvilken man lugnt skulle våga dela lifvets knaggliga stråt. Alltså:

Till den man, som kan sig själf helt öfvervinna, som kan se det *ädla*, goda hos en kvinna, som ock ser de dygder, tankar, som de äga, och ej frågar strax blott hvad de heta, "våga", som har manligt mod och kraft och fasthet, vilja och kan ifrån *småsint* envishet det skilja — som med energien parar barnasinne, som vårt lands intressen, *framtid* har i minne, som är god och mild i tal, i handling, later så väl uti hemmet som också i "stater". Hvilken icke räds att sanningsorden säga, om också till *egen* nackdel då de våga! Som ej *flyktig* är, men älskar *varmt* och *trofast*,

och uti hvars sinne blott *ensam* jag är bofast! Som af retsamt ord ej ond och *vresig* blifver — till en sådan man mitt hjärta helt jag gifver!

Rosa Fitinghoff.

Fröken *Rosa Grünberg*, vår uppburna operettprimadonna, visar sig i nedanstående lilla dikt som det modiga och glada undantaget från den allmänna skyggheten för skottdagen. Det är alltså icke sant, att hennes öde afgjordes i Amerika.

Hvad, är det skottår? Tänk hvilken tur att jag får fria själf, eller hur? Men kanske är det väl ej så lätt med frieri som med — operett.

Ja, nu så gäller det att stå i att tänka ut hvem min man ska bli, men är han icke som jag vill ha'n, så får i Guds namn nå'n annan ta'n.

Mitt ideal har jag tänkt så här: I endast *mig* får han vara kär, och framför allt bör han vara *sann*, om han vill kallas en gentleman.

För att mig gifva ett dagligt bröd, så att jag slipper att lida nöd, han måste sköta sitt "jobb" hvar dag, ty lata herrar, dem hatar jag.

I hemmet får han ej bråka alls, ty då så säger jag blott: hvafalls? Men är han höflig och snäll och rar jag honom genast i famnen tar.

FRÖKEN INGA BERENTZ.

FRÖKEN ROSA FITINGHOFF.

FRÖKEN ROSA GRÜNBERG.

FRÖKEN MÄRTHA HEDMAN.

FRÖKEN TYRA KLEEN.

№ 4711

CORDIALE

Modernaste Balparfym.

Tillräckligt med en högst två droppar på näsduken.

FRÖKEN FRIDA LANDSORT.

FRÖKEN SIGRID LINDBERG.

FRÖKEN ALICE NORDIN.

FRÖKEN HILMA SÖDERBERG.

FRÖKEN ELIN WÄGNER.

Med goda vänner uti glädt lag
han bör sig roa, så tycker jag,
men ej för djupt uti glaset se
och komma hem till mig — lite' sne'.

Ja, nu jag tycker jag sjungit ut,
få se hvem "darlingen" blir till slut,
om jag får *korg*, eller rätt och slätt
jag lämnar Ranft — och hans operett.

Rosa Grünberg.

Stockholm ²¹/₁ 1908.

En af stockholmscenens yngsta och behagligaste ingenuer fröken *Märtha Hedman* har med en skicklighet, lärd af Wied eller Shaw, kringgått frågan:

Herr Redaktör!

Eder fråga är af något delikat natur.

Här emellertid mitt svar. När man under åtta af årets tolf månader har till uppgift att älska och älskas i engelska, danska, franska och tyska lustspel, så önskar man pausera ett slag. Åtminstone på skottdagen. — Mitt manliga ideal är beläget på en breddgrad någonstädes mellan Viktor Lundberg och Oscar Bäckström. "Man kan aldrig veta".

Högaktningsfullt
Märtha Hedman.

Stockholm 4 Febr. 1908.

Den värdiga representanten bland de tio för de kvinnliga mästarna af pennan och penseln, fröken *Tyra Kleen*, har med vänster hand, sedan hennes högra "gått sönder", nedskrifvit följande bikt:

Red. af Idun, Stockholm.

Till svar på Eder vänligt intresserade förfrågan får jag meddela, att jag hittills aldrig etablerat något som helst förhållande mellan traditionerna och mitt samvete samt därigenom försummat att intressera mig för hvad som är tillåtet eller icke tillåtet för kvinnor.

Och således kan jag — trots mitt obegränsade och uppriktiga förtroende för Iduns Redaktion — inte på empirisk väg fastställa, hvilka handlingar jag skulle förlägga till gifna data.

Som det evigt manliga dessutom uppenbarar sig i mångfaldiga former, skulle det fordra speciella studier på ett ännu okänt fält inom astrologiens område för att utröna hvilken af dessa som just på skottdagen ter sig som den mest bedärande.

Högaktningsfullt
Tyra Kleen.

Berlin, ⁵/₂ 1908.

Författarinnan till "Nässlor" och mycket annat, fröken *Frida Landsort* skrifer kort och lugnande:

Er samvetsfråga vill jag besvara:
från mitt håll lurar ej minsta fara.

Frida Landsort.

Fröken *Sigrid Lindberg*, den bekanta violinisten, tillhör evigt och endast konsten:

Mitt ideal har alltid varit en 200 år gammal italienare af den beryktade Stradivarius' släkten.

Sigrid Lindberg.

Stockholm ⁹/₂ 1908.

Fröken *Alice Nordin*, bildhuggarkonstens representant inom kvinnoakademien, är med afseende på den första frågan icke lika kategorisk som fröken Landsort, men med de fordringar hon uppställer på idealet är det ändock icke många, som kunna göra sig förhoppningar:

Snälla Idun!

HAN, den gudomlige, skall vara fast och skiftande som carraramarmor (kanske ej fullt så kylig) och på samma gång "som ett vax". Och han bör vara huggen ur ett enda stycke, helst inte bara grofhuggen. Önskligt vore, att han i hvardagslag ej stode på piedestal.

Eder *Alice Nordin.*

P. S. Här *måste* finnas ett P. S. Anledningen hvarför jag röjer denna ljuftva hemlighet kan bäst förklaras med biskop Brask: hertill är jag nödd och tvungen.

D. S.

Författarinnan fröken *Hilma Söderberg* ger segerpalmen helst åt den man, som är svensk, dalkarl och president i svenska republiken:

Herr Redaktör!

Ifall Ferdinand Lassalle lefde — eller Georges Clemenceau vore à prendre — då...

Ånej, det gjorde jag väl ändå inte! Bland annat af det skälet, att en nödvändig betingelse för personen i fråga är, att han måste vara svensk och dalkarl.

Utanden sista egenskapen finns knappast — när de stora ögonblicken stå för dörren — den rätta synen på tingen.

Den rätta synen, den består i absolut frånvaro af slafinstinkter och tyrannlater (kan någon utan en rysning tänka på Skånes torpare och godsägare), af en målmedveten håg att från jorden utrota dem som lefva af andras arbete, af en ödmjuk dyrkan af hem och härd, men också en strålande vilja att gå ifrån denna ljuflighet, när de höga plikterna kalla och land och frihet äro i fara.

Ännu mera kan sägas om mannen med den rätta synen: Han skall aldrig kunna sofva lugnt en enda natt om orättfärdigheten har, satt sig i högsätet, och han skall ofta drömma om den tid, då ärans sol icke

faller öfver någon annan än den yppersta, då folkets majestät representeras af den, som folket själf valt — d. v. s. han skall oändligt gärna vilja medverka vid några grundlagsändringar.

Ungefär så ter sig idealet. Men öfriga svenska män — som icke excellera just i dessa egenskaper — äro också charmanta, och jag är förvissad om, att de samtliga skulle få minst ett bref hvardera på skottdagen, ifall de inte själfva hade så talande tungor. Svenska män äro alla vältalare.

Men om de nu inte skulle vara det — låt oss för ett ögonblick konstruera fram den otroliga olyckan — så behöfver man ju därför ej med ett ord diskutera, huruvida icke den kvinnliga parten, liksom den manliga, skulle få ta initiativet. Naturligtvis får den det.

Hilma Söderberg.

Slutligen har fröken *Elin Wägner*, såsom representant i detta sammanhang för de kvinnliga journalisternas kast gifvit följande öppenhjärtiga upplysningar om sin ställning till skottdagsfrågan:

Tillåt mig, Herr Redaktör, att anförtro Er en hemlighet: det finns tusen sätt, hvarpå en kvinna så där händelsevis kan låta en man förstå, att hon älskar honom eller önskar, att han skall gifta sig med henne, samtidigt med att hon låter mannen lefva i den öfvertygelsen, att det är hans skarpsynthet, som upptäckt, hvad hon sist af allt i världen ville låta honom veta. Af dessa tusen sätt kan hvarje kvinna tillräckligt många för att reda sig utan skottdag, om hon eljes reder sig alls. Men det är så oskuldsfullt och så likt männen att ge oss en sådan hvart fjärde år!

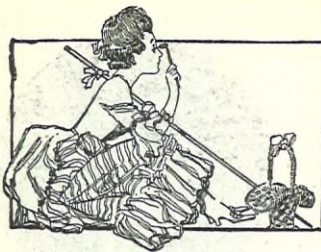
Eftersom jag alltså inte tänker begagna mig af skottdagen mer än af andra dagar och aldrig kommer att stjälpa öfver någon man Herta Marks fatala fras: min-herre-jag-älskar-er, så har jag ingen direkt skyldighet att svara på den senare hälften af Eder fråga. Men jag vill göra det ändå och berätta, att idealet i mina sentimentala ögonblick föresväfvar mig som en orubblig och rakryggad man med fördomar och ett hederligt yrke. Han skall vara praktisk, tystlåten, illitterat och envis, får icke vara frikostig på smicker eller löften, men när han offerar och ger — som han bör kunna — får han icke tycka, att han är så märkvärdig för det.

I motsats till min vän Hilma Söderberg tar jag med en viss förskräckelse afstånd från hvar och en, som tror sig kallad till reformator. Riskan att råka på en sådan förefaller mig med kannedom om människens egenkärlek proportionsvis icke så liten, och blotta tanken på, hvilket himmelens oväsen det i så fall skulle bli, gör mig knäsvag.

Jag har redan varit för utförlig, men låt mig dock slutligen med djup och vemodig själfironi citera min städerskas randanmärkning till eder fråga, om jag ämnade fria på skottdagen: "Fröken, som skrifer så bra, blir nog gift *ändå!*"

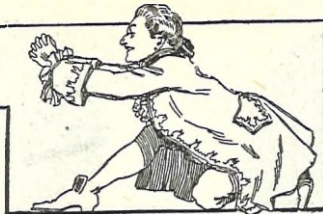
Elin Wägner.

• SEGERPALMEN •

Skådespel i fyra akter af
Hilma Söderberg.

Prisbelönt vid Iduns dramatiska pristäffling.

(Forts.)

Beatrice. Hvarför skall han dömas?

Eva (håpen). Beatrice! Hvarför frågar du om en själfklar sak?

Beatrice. Jag ser ingenting själfklart i det här. Hur långt ha förberedelserna hunnit?

Cavalli. Egentligen är ingenting gjordt än. Men många finns, som vill göra åtskilligt. Och tillslutningen skulle bli imponerande. Vi ha tänkt på cirkus — den lokalen vore bäst passande. (*Håller upp ett ögonblick, under det han ser på Beatrice. Fortsätter därpå öfverbevisande.*) Ett sådant möte, fröken Bendix, skulle faktiskt göra effekt. Just nu därtill. Innan slaget står i riksdagen. Det är ju hufvudsakligen i Stockholm som Wærnhagen haft sitt fäste — här har försvaren och tillbedjarna stått som en kompakt mur — men nu skall det visas att det finns andra meningar äfven här. De politiskt intresserade i landets hufvudstad ska ändtligen ärligt säga ifrån att de vill ha en annan höfding än Christian Wærnhagen. Vi ska inte längre låta regera oss af hans lilla klick.

Beatrice. Ja, ni får förlåta mig. Men jag är inte det minsta entusiastisk.

Eva. Beatrice, jag förstår dig inte.

Cavalli. Jag trodde mig också vara fullt säker på er i den här frågan. Ni gillar väl inte en man som Wærnhagen?

Eva (infaller). Du har väl alltid beundrat Cassel.

Beatrice. Det gör jag naturligtvis fortfarande.

Eva. Men då kan du väl inte hålla på Wærnhagen.

Beatrice. Min lilla vän — hvad spelar det för roll hvem jag håller på eller inte håller på!

Eva. Opinionsen är det viktigaste af allt.

Beatrice. Hvad har jag att göra med opinionsen!

Eva (tar i). Du är en del af den. Liksom vi alla. Hvar människa i landet bär ju ett ansvar, när det gäller att skapa opinioner. Och i det fallet har man inte lyckats utesluta oss kvinnor. Vi betyder sannerningen inte så litet. Bara vi ha vilja!

Beatrice. Jag medger att du förkunnar gamla sanningar — skall alltså inte disputera. — Men i fallet Wærnhagen är jag ganska upplagd för en liten batalj.

Eva. Jag är alldeles öfverväldigad, Beatrice.

Cavalli. Jag kan inte neka till, att också jag är mycket förvånad.

Beatrice. Men hvarför, mina vänner?

Eva. Är det Stefan Carleson...

Beatrice (småler). Nej. Vi två älska precis inte hvarann. Men vi ha en viss portion sundt förnuft gemensamt —

Cavalli (afbryter). Bästa fröken Bendix — låt oss nu ägna några ögonblicks rannsakan åt statsrådet Wærnhagens verk. Hvad har han gjort under dessa två år?

Beatrice. Säkert allt som stått i hans förmåga att göra. Han är väl dock en människa endast, som vi andra. Besinna hvad han haft att kämpa emot!

Eva. Han har inte kämpat alls. Åtminstone inte för annat än att hålla sig kvar. Snart sagt på hvar punkt har han svikit.

Beatrice. Har han inte i stället vunnit något på hvar punkt? Han vet nog — lika bra som många andra — att det är fördelaktigast att vinna allt. Men när nu det inte går!

Eva (energiskt). Då skall man åtminstone inte nedlåta sig till att kompromissa.

Beatrice. Det där går lätt att säga, när man sitter så här. Men möt realiteterna!

Eva. Det har många gjort. Men inte vikit en millimeter.

Beatrice. Ja, jag undrar det.

Eva (i lugnare ton). Naturligtvis, Beatrice, skulle jag vara mycket mera förvånad än jag är, om jag inte kände ditt sätt. Alltid mild mot motståndare och sträng mot meningsfränder. Men hur långt kommer man med den principen! Det går minsann inte att

ha ett blodigt hjärta, om man vill uträtta något. — För resten borde du tänka på Cassel.

Beatrice. Hvad är det med honom?

Eva. Tragiken. Ser du inte tragiken som ligger öfver honom! Den störste politiker vi ha — utan makt, utan inflytande, motarbetad öfverallt. Wærnhagen däremot! Medelmättan! Han får allt.

Beatrice. A't man kan se så olika! Hvar finns tragiken omkring Cassel? Alla goda häfvor ha ju regnat ned öfver honom. Han — en rättfärdighetens kämpa som ingen annan. Hvem kan ha ett så lugnt samvete som han! Och så hans starka tro på sig själf och sin sak. Det kan inte finnas en lyckligare man i landet än han.

Eva. Detta kan du säga! Men inte att du önskar honom i spetsen för arbetet.

Beatrice. Där står han ju.

Eva. I dag förstå vi inte hvarann. Blir det klarare om jag säger, att du borde önska se honom som skapare och ledare af en styrande majoritet, lik honom själf.

Beatrice. Jag har nästan lust att säga, att de rättfärdiga böra vara i minoritet här på jorden.

Eva (halft ursinnig). Eller också böra de korsfästas.

Beatrice (lugn). Ja — rättfärdighetens sak skadas åtminstone inte därigenom. Det ha vi lysande exempel på. Och det kan vi väl komma öfverens om, att det inte är någon dålig lott att kunna bli martyr för en stor sak. Låt oss därför inte jämla oss öfver deras öde. En sannare maning har knappast hörts, än den som bjöd Jerusalems människohopar att hellre gråta öfver sig själfva och sina barn, än öfver den som fick sätta kronan på sitt verk genom att offra sitt lif. (*Är tyst några ögonblick, fortsätter därpå i förändrad ton.*) Alltså ser du, Eva, att inga tragikens skuggor sväitva omkring Eugen Cassel.

Eva (ironiskt). Om du fortsätter längre, så samlar du nog de där skuggorna omkring Christian Wærnhagen.

Beatrice. Där finns de redan.

Cavalli. Åja. Han har sin egen son emot sig.

Beatrice. Också det. Men det betyder nog mindre. Trots det nu är ett så stort nummer i allmänhetens ögon.

Eva. Thomas kommer alltid, alltid att vara frisinnad. Inte bara när det är opportunt. Det var nära att Thomas skulle ha gått med som inbjudare till mötet. Det skulle ha gjort effekt!

Beatrice. Tänk, att vi som kalla oss frisinnade, kan vara med om att resa kättarbål! Eva Arnold, är det rätt!

Eva. Man skall strida för sin tro. Visa att man har en tro.

Beatrice (allt mera upprörd). Inte behöver väl vår tros styrka mätas med sådant mått. Åh, all denna ofördragsambet, oförsonlighet! Låt oss inte stjåla arbetsglädjen för hvarann! När vintern har gått öfver i naturen, kunde den väl också gå öfver i sinnena. Men det gör den visst aldrig här i Norden.

Eva. Vi ska först få fram litet sol. Än så länge bara fryser man. Och inte stiger termometern så länge Wærnhagen står där han står. (*Slår med handen i bordet.*) Kartago skall förstöras.

Beatrice (som förut). Jag unnar så gärna statsrådet Wærnhagen den glädjen att ha ett haf mellan sig och Sveriges politik. Men jag kan inte förstå det ärofulla i att det hafvet skall bestå af förföljelse och otacksamhet. En enda gång kunde vi väl kosta på oss den lyxen att låta en ledare gå i lugn och ro. Isynnerhet borde hans eget parti stanna en stund vid den tanken.

Eva (suckar djupt). I dag är du bortbytt, Beatrice. Så här skulle du inte ha talat för ett par tre år sedan.

Beatrice. Det tror jag visst. Men för öfrigt lär man ju alltid något på ett par tre år.

Eva (spydigt). Isynnerhet om man ofta är till-

sammans med Stefan Carleson. — Du skall för resten akta dig för den lycksockarn.

Beatrice. Han utgör inte mitt enda umgänge, Eva lilla. I går var till exempel Thomas Wærnhagen här. Och i dag har herr Cassel gjort förmiddagsvisit.

En jungfru (kommer in). Det är någon i telefon som vill tala med docenten.

Cavalli. Jaså. (*Stiger upp och går ut.*)

Eva (sitter tyst en stund och betraktar Beatrice. Förebränd och bedjande). Kära Beatrice, hvarför skall man bereda sina vänner så svåra stunder...

Beatrice. Du får nog tröst i bedröfvelsen — när protestmötet går af stapeln.

Eva. Skämta inte du! Här skall protesteras. För resten — hvad bryr jag mig om Wærnhagen! Förstår du inte att alltsammans är för Cassels skull. Det är tid på att maktens portar öppnas för honom. Snart kan det vara för sent.

Beatrice. Han får aldrig större makt än han nu har.

Eva (har tankarna på annat håll). Beatrice... med mig kan du väl ändå tala öppet.

Beatrice. Åja. Ganska öppet.

Eva. Har du inte nu försökt leda oss på villospår... eller åtminstone varit rädd för...

Beatrice. Hvad för?

Eva. För att du skulle få ett visst egoistiskt sken öfver dig... för du vill väl ändå — mer än någon annan — att allt som kan göras för Cassel, också skall göras...

Beatrice. Först och främst vet du ju, att begreppet låz inte är detsamma för mig som för dig. Inte under några förhållanden — hörde du nu hvad jag sa' — önskar jag Eugen Cassel på någon annan plats än den han nu intar.

Eva (sakta). Inte ens om du älskade honom?

Beatrice. Inte under några förhållanden, hörde du.

Eva (med ögon som börja glänsa). Önskar man inte den man älskar allt! Det bästa och största som finns. Makten och äran. Och all möjlig lycka. Man tänker bara på den man älskar. På att få hans lif helt och fullt och rikt.

Beatrice. Alla älska inte så. Somliga af oss är inte så stora.

Eva. Därför att de inte älska tillräckligt stora föremål. (*I annan ton.*) Om du ändå kunde vara uppriktig mot mig!

Beatrice (ler). Jag skall försöka. Hvad är det du vill veta?

Eva (häftigt, ej fullt stadigt). Jag vill inte veta något. Men jag vill tala om för dig att... att du bör veta, att Cassel är förälskad i dig.

Beatrice (lugnt). Det har jag alls inte klart för mig. Men om så vore — så är han inte den ende.

Eva (stirrar på henne). Skulle du kunna se andra... om du har tillfälle att se honom!

Beatrice. Jag har goda ögon.

Eva (reser sig). Beatrice — skall en annan person behöfva tala om för dig — för dig hvem Eugen Cassel är!

Beatrice. Säkert inte.

Eva (försöker lugna sig). Men då... hvarför friar han inte till dig? Du är ju den enda som är värdig. (*Bryter ut.*) Hvarför hjälper du honom inte!

Beatrice. Kära Eva — jag skulle nog hjälpa honom — gärna fria själf — ifall jag vore säker. Och ifall jag älskade honom.

Eva (pressar fram). Och det... gör du... inte.

Beatrice. Nej.

Eva (sjunker ner på stolen. Tonlöst). Hvarför?

Beatrice (sakta; efter en stunds tystnad). Jag älskar en annan.

Eva (får lif igen). En annan! Men då blir ju Cassel... O, Beatrice, han håller af dig. Det vet jag säkert. (*Förtviflad.*) Du kommer att göra honom olycklig.

Beatrice (lugnande). Eva — kära Eva. Sådant kan man inte förhindra alla gånger.

Eva (ängestfullt). Du får aldrig ro i grafven, Beatrice. — Än, säg att det inte är sant! Inte kan du vilja göra honom olycklig!

Beatrice. Vill du då att jag skall göra en annan olycklig.

(Forts.)

Våra äktenskapslagar.

KLYFTAN MELLAN våra gamla äktenskapslagar och vår moderna uppfattning blir ständigt vidare. Formerna för äktenskaps ingående ha blifvit en tryckande boja, så ha äfven — åtminstone för kvinnan — äktenskapets rättsverkningar och så har skilsmässolagen.

Hvad angår den första punkten ha vi nu nått till en vid årets riksdag framställd regeringsproposition angående utvidgning af rätten till civiläktenskap. Hittills ha som bekant borgerlig vigsel endast kunnat förekomma, när endera eller bägge parterna icke tillhört svenska statskyrkan. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle kyrklig vigsel från att ha varit obligatorisk för medlemmar af statskyrkan bli frivillig och borgerlig vigsel kunna träda i stället. Civiläktenskap blir obligatoriskt endast för dem, som ej äro berättigade till statskyrklig vigsel. Rätten för vissa dissentersamfund att förrätta vigsel med laga verkan bortfaller således.

Detta lagförslag torde, med få undantag, tillfredsställa alla parter. Äfven de, som personligen hålla på kyrklig vigsel, måste uppskatta fördelen af att andra, för hvilka den endast är en tom ceremoni, kunna välja annan form för äktenskapets ingående.

Men medan man alltså är i färd att vidga porten till äktenskapet, är därinnanför taket ännu lika lågt, gränserna lika snävt dragna kring den personliga friheten, d. ä. egentligen kring kvinnans. Ändring till kvinnans förmån af äktenskapslagstiftningen är som vi veta i vårt land en af kvinnosakens äldsta programpunkter, den, kring hvilken man först samlade sig. Hustrun intar enligt nuvarande 200-åriga lagar, hvilka äro uttryck för en för länge sedan bortlagd uppfattning, en subordinationställning

Idun

Blekingarnes silfverkrans för Karl X Gustafs sarkofag.

OM NÅGRA dagar fira vi öfver hela landet minnet af en af de största märkesdagarna i vår historia, den ärorika freden i Roskilde, som med ett penndrag gjorde slut på den månghundraåriga striden om våra tre sydliga landskap. I Stockholm kommer dagen som bekant att högtidligt hållas med en festföreläsning på Operan, utställning å Nationalmuseum m. m. Dessutom nedlägges å Karl X Gustafs sarkofag i Riddarholmkyrkan här ofvan afbildade, hos den kända hofjuvelerarfröman K. Anderson härstades tillverkade silfverkrans — "såsom en gård af tacksamhet från blekingiska män, kvinnor och barn på 250:de årsdagen af Blekinges införlifvande med Sverige".

visavi mannen. Hans målsmanskap inskränker hennes rörelsefrihet i alla riktningar, och hans med ingen redovisningsskyldighet förbundna förvaltningsrätt öfver den gemensamma egen-

domen — undantag gifvas ju, men äro praktiskt sedt af föga värde — ställer hustrun ekonomiskt i beroende af mannens godtycke. Lagen tillerkänner vidare mannen all bestämmanderätt öfver barnen.

Ändring af dessa lagar har ju, som nyss nämndes, länge utgjort ett önskemål. Hvad som i dagarna har gifvit frågan ny aktualitet, var en af Radikala klubben häromdagens anordnad offentlig diskussion om vår äktenskapslagstiftning, hvars lösen var: en *ny* lag, icke ändring af den gamla.

Fröken Ellen Key framlade här i sitt inledningsföredrag sitt program, hvars kärnpunkt var, att lagen måste fastslå, det mannen och kvinnan inom äktenskapet äro fullt jämställda individer med obegränsad frihet. Äktenskapet bör bli ett bolag, där hvarken mannen eller kvinnan erhåller ekonomisk fördel eller myndighet. Och eftersom hustrun vid äktenskaps ingående vanligen lämnar den befattning, hvarmed hon förtjänt sitt uppehälle, för att i stället ägna sina krafter åt hemmet, bör hon lagligen tillerkännas lämplig ersättning för det arbete hon utför. Inför barnen böra rättigheter och plikter vara ömsesidiga, och skulle så allvarliga schismer uppstå angående barnens uppfostran, att de ej kunna biläggas i godo, må en ny institution, som man skulle kunna kalla barnavårdsnämnd ingripa. Samma nämnd skulle också utöfva funktion vid skilsmässorna, hvilka enligt fröken Keys åsikt böra underlättas därhän, att anmälan af bägge parterna, att de önska skiljas, är tillräcklig skilsmässogrund. För att förhindra lättsinniga skilsmässor skulle en betänketid af 1 1/2 år utsättas.

Att rifva ner en under århundraden mödosamt uppförd lagbyggnad är en allvarsam sak, och om den nys utseende kan man ha delade uppfattningar, men att en förändring är högeligen önskvärd, därom bör åtminstone ingen kvinna tveka ett ögonblick.

A.B. LINGONS
Blåbärssaft
(för medicinskt bruk)
förfordas af herrar läkare.
Tillhandahålls i väl sorterade
specieraffärer.
Inspector: Prof. G. Lagerhelm.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN
Inneh. af Elisabeth Östman Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 23—29 FEBR. 1908.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; liff af svinfilé med portug. lök och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med Anna W-s kax. Middag: Falsk sköldpaddssoppa; krustader med fisk- och sparrisstufning; stekt tjänder med salader och brynt potatis; apelsinglass med grädde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; pastej med fågelstufning; mjölk; kaffe eller te. Middag: Rimsaltad fårbringa med brynta kålrötter och potatis; hafressoppa med ägg och kartriplommon.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt fårbringa (rester från måndag) med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med stekta palsternackor; gädda stekt i filer med pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; falsk matjessill med nykott potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Späckad svincarré med ryska arter; äppelsnö med spritskransar.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönkål med fläskkorf; skorppudding med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;

bräckkorf med brynt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxrullader med potatis och lingon; vinsoppa med skorpor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; ragu på kött (rester från fredag) med stufvade jordärtskockor. Middag: Sillpudding med äggstanning; mondaminkräm med mjölk.

RECEPT:

Falsk sköldpaddssoppa (f. 6 pers.). 1 gödkalvhufvud, 3 lit. vatten, 1 msk. salt, 6 hvitpepparkorn, 2 morötter, 1 litet selleri, 2 rödlökar, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, 1 1/2 lit. god oxbuljong, brynt socker (2 tsk. socker, 2 msk. vatten), 1 knifvsudd kajennpeppar, 3 msk. sherry.

Beredning: Kalfhufvet, hvaraf huden är aftagen, klyfves, hjärnan tages ur och hufvet sköljes väl samt lägges i vatten öfver natten. Det sättas på elden i det kalla vattnet, saltas och då spadet kokat upp skummas det väl, hvarefter kryddorna, jämte de väl ansade rotsakerna och lökarna iläggas. Soppan får sedan koka, tills köttet är mört, då det tages upp och buljongen silas och skummas. Köttet skrädes, och när det är kallt, skäres det i små tärningar och lägges i soppskålen. Smör och mjöl sammanfråsas, 1 lit. af kalfbuljongen jämte oxbuljongen tillsätts och soppan får koka 10 min. Den afsmakas med kajennpeppar samt vinet och hålles öfver köttet i soppskålen. Soppan serveras, om så önskas med hårdkokta äggulor.

Krustader med fisk- och sparrisstufning (f. 6 pers.). Krustader: 75 gr. hvetemjöl, 1 nypa salt, 1 tsk. socker, 1 äggula, 2 del. tunn grädde, 20 gr. smör, skiradt. Till kokning: 3/4 kg. flottyr. Sufning: 5 hg. gädda (eller 2 hg. urbenad fisk, rester), vatten, 1 1/2 msk. salt, 1 1/2 tsk. ättika, 1/2 burk sparris, 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, sparrispadet, 2 del. fiskspad, 3 del. tunn grädde, salt, socker, hvitpeppar, 1 äggula.

Beredning: Mjålet siktas i en bål och blandas med saltet och sockret, hvarefter hälften af grädden samt äggulan tillsätts, under flitig rörning. Smöret skiras och nedröres jämte resten af grädden. (Flottyrn hvari krustaderna skola kokas, bör vara af bästa beskaffenhet; pannan, som användes här till, bör ej vara vidare än ett tefat. På samma gång, som flottyrn lägges i pannan, nedsettes järnet däri för att långsamt uppvärmas. Flottyrn är lagom varm, när en tunn blå rök stiger upp från ytan). Smeten hålles i en

Finast i smak

och näringsrikast

äro

VÄRGÅRDA
(Kungl. Hofleverantör)
Hafregryn • Hafremjöl

PAKETER.

— Vårgårda —
Proton-hafremjöl!

kaffekopp. Krustadjärnet doppas däri, dock ej ända till randen. Det hålles därefter i den heta flottyrn, tills krustaderna är ljusbrun, då den lossas med en gaffel eller spräcknål och lägges upp och ned på gräppapper att afrinna. Krustaderna kunna förvaras 2—3 veckor, om de nedlägges i en bleckburk med tätt slutande lock, men måste då värmas i ugnen, innan stufningen iläggas. Öfverblifven flottyr kan användas flere gånger, om den uppkokas i vatten eller mjölk; när den stelnat afskrapas lätt all bottensats.

Stufningen: Gäddan urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk samt ingnides med 1/2 msk. af saltet och ättikan. Den nedlägges i varmt vatten tillsatt med resten af saltet och får koka tills fenorna lossna, då den upptages och skinet afdrages genast, när fisken är kall. urbenas den och skäres i små tärningar. (Rester af fisk kan äfven med fördel användas). Smör och mjöl sammanfråsas; sparrispadet, fiskspadet och grädden tillsätts litet i sänder under flitig rörning. Såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och afredes med den uppvärdade äggulan. Fisktärningarna samt den sönderskurna sparris iläggas, och stufningen fylles till hälften i krustaderna.

Apelsinglass med grädde (f. 6 pers.). Skalen af 2 apelsiner, saften af 4 apelsiner, 7 del. tjock grädde, 5 äggulor, 1 hg. socker, 1 1/4 del. vatten. Beredning: Apelsinerna sköljas väl, torkas och skalas. Allt det hvita bortskäres och skalens skäras i strimlor, 3 del. af grädden kokas upp, apelsinstrimlorna iläggas och grädden öfvertäckes samt får stå, tills den är kall, hvarefter den silas väl. Äggulorna vis-

pas i en kastrull med 1 msk. af sockret, den kokta och silade grädden tillsättes litet i sänder, hvarefter massan får sjuda öfver elden till en tjock kräm under jämn vispning, kastrullen afliftes och vispningen fortsättes, tills krämen blifvit kall. Apelsinfaften kokas med det öfriga sockret och vattnet till en sinnig lag, som får kallna, hvarefter den blandas med krämen och skäres i små tärningar. (Rester af grädden vispas till hårdt skum och nedröres, då glassen är halfrusen.

Rimsaltad fårbringa (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. fårbringa, 3 msk. salt, 1 tsk. salpeter, 2 tsk. socker, 3 lit. vatten.

Beredning: Refbenen knäckas och bringan ingnidas med saltet, salpeter och sockret, väl sammanblandadt. Den lägges i ett fat och får stå 3—4 dagar under det den ofta vändes i den lake som bildas. Köttet upptages och tvätas väl med en duk, doppad i kallt vatten. Det nedlägges i det kokande vattnet och får koka tills det blir mört, hvartill åtgår 1 1/2—2 tim. Den serveras med stufvade grönsaker eller potatispuré. Spadet kan användas till någon afredd soppa eller puré.

Bräckt fårbringa med potatismos (f. 6 pers.). 3/4 kg. kokt. salt fårbringa (rester), 1/2 lit. potatismos (rester). Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.).

Beredning: Fårbringan skäres medan den är varm i fina strimlor och blandas med potatismosen. Massan skäres i skivor och stekas i smöret samt upplägges på varmt serveringsfat. Anrättningen serveras som frukosträtt.

Späckad svincarré (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. carré med ben, 1 1/2 hg. späck, 2 tsk. salt, 1/4 hvitpeppar, 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. vatten, 1 tsk. Liebig's köttextrakt, 1/2 tsk. salt. Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, köttjus, 1 tsk. soja ell. 1 del. tjock grädde.

Beredning: Det mesta fett borttages på carrén och benet lossas till hälften med en spetsig knif. Den tvätas med en duk, doppad i hett vatten; bultas lätt med en fuktig klubb och späckas därefter med det väl skrapade späcket, skuret i fina strimlor. Carrén ingnides med en blandning af salt och hvitpeppar. Smöret brynes i en stekgryta, carrén ilägges och brynes vackert på alla sidor, hvarefter den spådes litet i sänder med det kokande vattnet och köttextraktet tillsatt med saltet. Den får därefter sakta steka med tätt slutet lock, tills köttet är mört, eller omkr.

SOLO-KÄFFE

från

A.-B. Malmö Kaffekompani.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Magnetiskt förädladt enligt svenska patentet n:o 20016 är

det bästa, renaste och drygaste

JAVAKÄFFE

som finnes i marknaden och säljes i femton olika Javablandningar i rikets förnämsta Kaffe- och Specieraffärer

2 tim., under det den öfveröses och spådes omkr. hvar 10 min. Carrén skäres och upplägges på benet på varmt serveringsfat samt garneras med brynt potatis och kruskål. Köttjusen silas och skummas, och såsen beredes på vanligt sätt. Den tillsättes antingen med soja ell. tjock grädde.

Äppelsnö (f. 6 pers.). 5 stora äpplen, 5 äggvitor, 5 msk. socker, saften af 1/2 citron.

Beredning: Äpplena sköljas och torkas; de stekas därefter sakta i ugnen och passeras. Äggvitorna vispas helt litet. De passerade äpplena tillsätts under rörning i äggvitan, jämte sockret och citronsaften.

Blandningen röres under 1 tim. tid med ojämn fart. När krämen höjt sig till hvitt skum är den färdig. Den upplägges på geléskål och serveras med bakelser eller biskvier.

Skorppudding (f. 6 pers.). 8 st. ettöres skorpor, mjölk, 1 hg. godt smör, 6 ägg, 1/2 tsk. salt, 1 msk. socker, 2 msk. fint skuren succat eller 20 skällade och malda sötmandlar.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. fint stöta skorpor.

Beredning: Skorpona doppas i mjölk, läggas i ett fat och få stå öfvertäckta ett par tim. De röras därefter sönder med en slef. Smöret smältes och inarbetas i de söndermosade skorpona. Därefter iröres äggulorna, kryddorna och succaten eller mandeln och sist nedskäras de till hårdt skum, slagna äggvitor. Massan hålles i smord och brödbeströdd form och pudringen gräddas i vattenbad i ugnen omkring 1 1/2 tim. Den uppställes på varmt serveringsfat och serveras med vin- eller saftsås.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Ledig tjänst.

Vid Kristinehamns hospital finnes instående vår plats för en fullt kunnig och i facket hemmastadd väfverska med lön af 350 kr., bostad med möbler och sängkläder, lyse, värme, tvätt och kost samt tjänstebeklädnad. Platsen bör tillträdas häst den 24 april, senast början af juni. Ansökan, åtföljd af kort lefnadsbeskrifning, ålders- och fräjdetyg samt betyg utvisande kompetens för platsen ingifvas före den 1 mars till

Öfverläkaren.

Tvättförestånderska

med förmåga att sköta en större tvättinrättning för såväl gröfre som finare tvätt erhåller plats den 24 nästk. april vid Kristinehamns hospital. Lönen är 400 kr., bostad (eget rum) med möbler och sängkläder, lyse, värme och kost lika med betjäningen samt 125 kr. i kostförbättringspenningar. Ansökan, åtföljd af en kort lefnadsbeskrifning ålders- och fräjdetyg samt betyg utvisande kompetens för platsen ingifvas före den 1 mars till

Öfverläkaren.

BÄTTRE, huslig, praktisk flicka, fullt kunnig i matlagning, bakning samt i allt som till ett bättre hems skötsel hör, erhåller plats i mindre familj. Alder ej under 25 år. Eget rum. Jungfru finnes. Ref., foto., lönepret. torde sändas under adr. »Familjevän», Arboga p. r.

Till föreständarinnebefattningen

och därmed förenad undervisningsskyldighet (helst i moderna språk) vid Skara högre skola för kvinnlig ungdom äga lugade sökande att med bifogande af kompetenshandlingar och läkarebetyg anmäla sig hos skolans styrelse före den 15 inst. mars. Begynnelselönen 1,600 kr. hvartill kommer fri bostad af 3 rum och kök med därtill hörande vedbrand. Dessutom bidrag till pensionsinrättningen. Tillträde vid nästa läsars början. Skara den 4 febr. 1908.

Styrelsen.

Hushållerska.

Vid Länslasarettet i Söderköping blifver plats ledig den 1 nästa april för en duglig hushållerska mellan 30 och 35 år. Den sökande måste vara hemma i såväl enklare som bättre matlagning samt kunnig i räkning, så att hon efter fastställd spisordning kan beräkna åtgången af erforderliga kvantiteter. Till direktionen ställd egenhändigt skriven ansökan jämte betygsskrifter och fotografi insändes före denna månads utgång till undertecknad, som lämnar närmare upplysningar angående löneförmåner m. m. Söderköping den 7 febr. 1908.

Aug. Stjern Dahl, Syssloman.

FÖRESTÄNDARINNEPLATS för hönseri, trädgård och mindre hushåll finnes för medelålders fruntimmer med goda rek. Svar med betyg och löneanspråk torde sändas under adr. »Småändsk herregård», Kortebo p. r.

**Epidemisjuksköterske-
befattningen
i Vänersborg**

ungöres ledig att tillträdas den 1 nästa april. Lön 600 kr. jämte fritt vivre och husrum å epidemisjukstugan, dessutom bidrager staden med 25 kr. årligen till pensionsavgift. Kompetens- villkor: hafva genomgått af Kungl. f. t. godkänd sjuksköterskeskola och en månads tjänstgöring å större epidemisjukhus. Ansökningar ingifvas till hälsövernärnanden i Vänersborg före d. 0 mars 1908.

BARNJUNGFU, fullt pålitlig, proper och med ordningssinne, häst äldre, llvarligt sinnad, med vana att sköta påda barn erhåller plats för 1-åring och 1 spädt barn till den 24 april. var till »Utmärkt god plats», Iduns xp., Stockholm.

Snäll, villig flicka rhåller genast plats i liten familj (i hållet för jungfru). Rek., foto., löneanspråk sändes till »Pålitlig», Kalmar . r.

I högförnämt hus

erhåller kammarjungfru, van vid aristokratiskt hem, nu genast plats. Hon bör vara skicklig i sömnad och coiffeering, resvan samt kunna tala åtminstone ett främmande språk. Betyg och rek. jämte porträtt sändas med första till »Fru M. B.», Iduns exp., Sthlm.

EN tjänarinna — husjungfru — som är pliktrogen, i högsta grad ordningsälskande, hvilken med villighet kan och vill rätta sig efter ordningsfull frus vanor, för en sådan finnes till våren utmärkt god plats i litet fint hem. Ingen själfständande »fröken-jungfru» antages, utan en tjänarinna som med verkligt intresse kan sätta sig in i, rätta sig efter och sköta såsom det fordras med noggrann omsorg hvad som henne åligger. Framför allt måste utprägladt intresse för noggrann städning ägas. Svar till »Litet fint hem», Iduns exp., Stockholm.

FÖR EN FLICKA ur godt hem, erfaren och kunnig i barns vård finnes till instundande 1:sta maj god plats på större herregård. Den sökande bör vara frisk, barnkär, renlig, ordentlig, kunnig i sömnad samt häst äfven vara erfaren i sjukvård. Hennes ålliganden äro att handhafva en snäll flicka (3 år) samt att vara behjälplig med sömnad och ej vara ovillig, om andra små tjänster ibland skulle kräfvast af henne. Svar åtföljdt af rek. och foto. till fru L. Holmquist, Svarstingstorp, Läckeby.

FÖR snäll och pålitlig flicka kan god plats erhållas att efterse 2 flickor, 4 och 6 år samt hjälpa till med förefallande göromål. Köksa finnes. Svar adresseras till »Pålitlig», Box 24, Wara.

I prosthem finns god plats för bildad dam. Kokerska och husa finnes. Ansökan till Norra Inackorderingsbyrån, Malmkillnadsgatan 27, Stockholm.

För barnens hud är det ytterst nödvändigt att den mildeste och finaste tvål användes

“Hylins öfverfettade Barntvål”

besitter dessa egenskaper, och den har därigenom blifvit oumbärlig för barnkammaren.

Hylin & Co. Fabr.-Aktiebolag,
Kungl. Hofleverantör,
Stockholm.

HUSHÅLLERSKA att förestå ett bättre ungarlshem erhåller plats 1:a inst. mars. Betyg, ref. och foto. torde medfölja ansökan. Svar märkt »Brukstjämsteman» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATS finnes, 1 april för en frisk, bildad, barnkär, enkel och ordentlig flicka med godt lynne, häst omkr. 25 år, som vill åtaga sig att tillsammans med husmodern sköta ett hem utan jungfru, (Storbyk och bak utföres borta), samt, då så fordras, hjälpa till med 3 små gossar. Helst önskas en flicka som är i saknad af ett hem och ville bli husmoderns goda sällskap (15 kr. i mån. om skurning får ingå, eljest 12). Svar åtföljdt af porträtt och ref. torde snarast möjligt sändas till »E. v. S.», Jönköping p. r.

Barnsköterska.

Ordentlig och pålitlig barnsköterska, som äger förmåga att handleda fem barn i ålder 2 till 11 år, erhåller genast eller till den 24 april plats mot hög lön, med företräde för person, som tjänstgjort å barnsjukhus. Betygsskrifter, åtföljdt af fotografi, torde sändas till disponent C. G. Schultz, Helsingborg.

Diakonissa,

frisk till kropp och själ och väl vitsordad, häst från likartad föregående verksamhet, erhåller anställning å Gellivare Malmberg för att biträda den enskilda välgörenheten vid de fattigas understödjande och vård. Hånvändelse till Gellivare Malmfältis kontor, Malmberget.

Vid Mathilda Halls skola för flickor i Göteborg

blir nästa läsår plats ledig för examinerad lärarinna med naturkunnighet som hufvudämne. Lärarinna, som genomgått seminariets 4:e afdeln., har företräde. Lön beroende på kompetens och tjänsteår. Närmare upplysningar lämnas af skolans föreständarinna, Frida Pallin.

TROENDE flicka, skicklig i handarbete och med lust för butiksgöromål får plats i april i köping i södra Sverige. Svar med fotografi, betyg och pretentioner till »Villig och vänlig», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Värdinna,

bildad och praktisk med goda ref. sökes af ånkeman att i moders ställe uppfostra en fyraårig flicka samt att förestå ett köpmanshem i landsortsstad. Fullständiga ansökningar motes märkt »Köpmanshem», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Korrespondent- och sekreterareplats

finnes vid mekanisk verkstad för vaken och driftig dam, kunnig i stenografi, maskinskrifning och svenska, tyska o. engelska språken. Tillträde häst genast. Betyg, ref. och löneanspråk torde sändas i bref märkt »K. S. Norrland», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

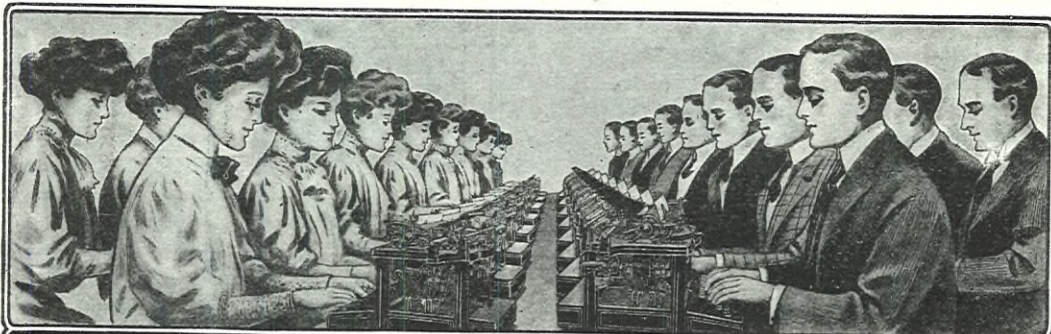
EN skicklig kokerska, villig, proper och ordentlig, med goda rekommendationer, får plats nu genast eller i april i liten familj. Svar med betygsskrifter och häst fotografi torde sändas till »S. B. A.», Lund p. r.

Vid Lindska skolan

i Uppsala blir till hösten en lärarinneplats ledig med hufvudsaklig undervisningsskyldighet i biologi, fysik och kemi, äfven på högsta stadiet, samt i någon klass kristendom och svenska. Kompetens: högre lärarinneseminarier eller motsvarande. Lön 1,400 kr. Ansökningar jämte präst- och läkarebetyg torde före den 10 mars insändas till föreständarinnan, fröken Maria Gerle, Uppsala.

FÖR England. Jungfru, väl kunnig i matlagning och andra husliga göromål, erhåller god plats 1 maj i liten familj i England, där frun är svenska. Svensk husa finnes förut. Svar med betygsskrifter och adress samt om möjligt fotografi till »Liten familj i England» sändes före den 25 februari under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b. Goda rekommendationer erfordras.

FÖR ordentlig, anspråkslös, duglig, bättre flicka, kunnig i finare och enklare matlagning, blir plats ledig 1 maj i ett trefligt hem på landet. Hon bör vara van att förestå och med ordning sköta ett mindre landthushåll. Bj under 25 år. Svar med foto, löne- villkor m. m. till »Vänlig 25», Iduns exp.

Föräldrar!

Låt Edra barn blifva själfständiga genom att lära sig maskinskrifning och stenografi, som är nyckeln till affärlifvet.

Mest noggrann undervisning efter modernt amerikanskt (Touch) kännsystem undervisas vid

**Remington-Institutet,
Karduansmakaregatan 1.**

Telefoner: Riks 9811.
" Allm. 9811.
" " 9011.

Pris pr kurs i stenografi . Kr. 25:—.
" " " i maskinskrifning 120 timmar endast Kr. 25:—.

JUNGFU, medelålders, enkel och anspråkslös, får plats i stilla hem på landet, 2 personers hushåll. Hon bör vara kunnig i matlagning och bakning samt vara renlig och pålitlig. Lön 240 kr. pr år; eget rum. Ingen utan goda rek. må söka platsen. Svar märkt »24 april 1908», Iduns exp., Stockholm.

Till utlandet.

För frisk och duglig flicka finnes plats att genast tillträda som andra husa i bättre, liten, svensk familj, bosatt i större stad i Belgien. Två svenska kamrater finnes förut. Svar till »Liten svensk familj» före den 25 febr. under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b. Ingen göre sig besvär, som ej är ordentlig och har goda rekommendationer. Fotografi önskvärd.

Anspråkslös, bättre flicka, kunnig i matl. samt villig deltaga i alla inom ett hem förefallande göromål, äfven tillsyn om två barn, (8 och 4 år) erh. plats den 1 mars i familj i Göteborg. Goda rek. fordras. Lön kr. 250. Svar till »M.» inom 8 dagar, Sv. Telegrambyrån, Göteborg.

En lärarinna,

kompetent att underv. en 14-årig flicka, enda barnet, i alla vanliga skolämnen samt fullt kunnig i franska och tyska språkens undervisande och talande, önskas hösten 1908 i en officersfamilj på landet. Svar till »Officersfamilj», Ulfs-torp.

BARNFRÖKEN, anspråkslös, barnkär, erfaren i att handleda och sköta barn, sökes för en 4 års gosse. Platsen är att tillträdas genast. Refl. torde benäget sända betyg, foto., uppgift om löneanspråk under adr. »H. W.», Strängnäs.

Hushållerskeplatsen

å Strömstads lasarett ledig 1 maj. Ansökan jämte betygsskrifter insändes till direktionen före 1 april. Lönevillkoren: 350 kr. årlig lön, vivre och bostad, 14 dagars semester. 3 månaders ömsesidig uppsägning. Direktionen.

Ensamjungfru

att sköta hushållet för ungherre. Svar jämte betygsskrifter till Lagerfors Bruk, Moholm.

BARNSKÖTERSKA. Bättre anspråkslös flicka, frisk och stark samt van vid vården af spädbarn, erhåller genast plats i mindre familj i Göteborg som sköterska för nio månaders barn. Reflekterande torde snarast insända rek. och foto. till »Barnkär», Postkontoret Järntorget, Göteborg.